

Jaarverslag 2025

ZMf
Kousteensedijk 7
4331 JE Middelburg

Voorwoord

ZMf is een gepassioneerde club met lef. Met ons enorme netwerk staan we midden in de maatschappij, hebben deskundigheid in huis en zijn actief aanwezig in het werkveld. Dat maakt ons een autoriteit op het gebied van natuur en milieu in Zeeland. We durven zaken net even anders aan te pakken dan normaal. Daarmee trekken we de aandacht en hebben we positieve impact. Dat stimuleert, motiveert en zet in beweging. ZMf is een koepelorganisatie namens onze achterban van aangesloten leden en lidorganisaties; samen geven we de Zeeuwse natuur een krachtige stem. In dit jaarverslag vertellen we met trots hoe we dat hebben gedaan in 2025, onze prestaties en activiteiten staan centraal. Ze zijn ingedeeld naar de drie programma's die de kern vormen van ons werk. Deze programma's zijn:

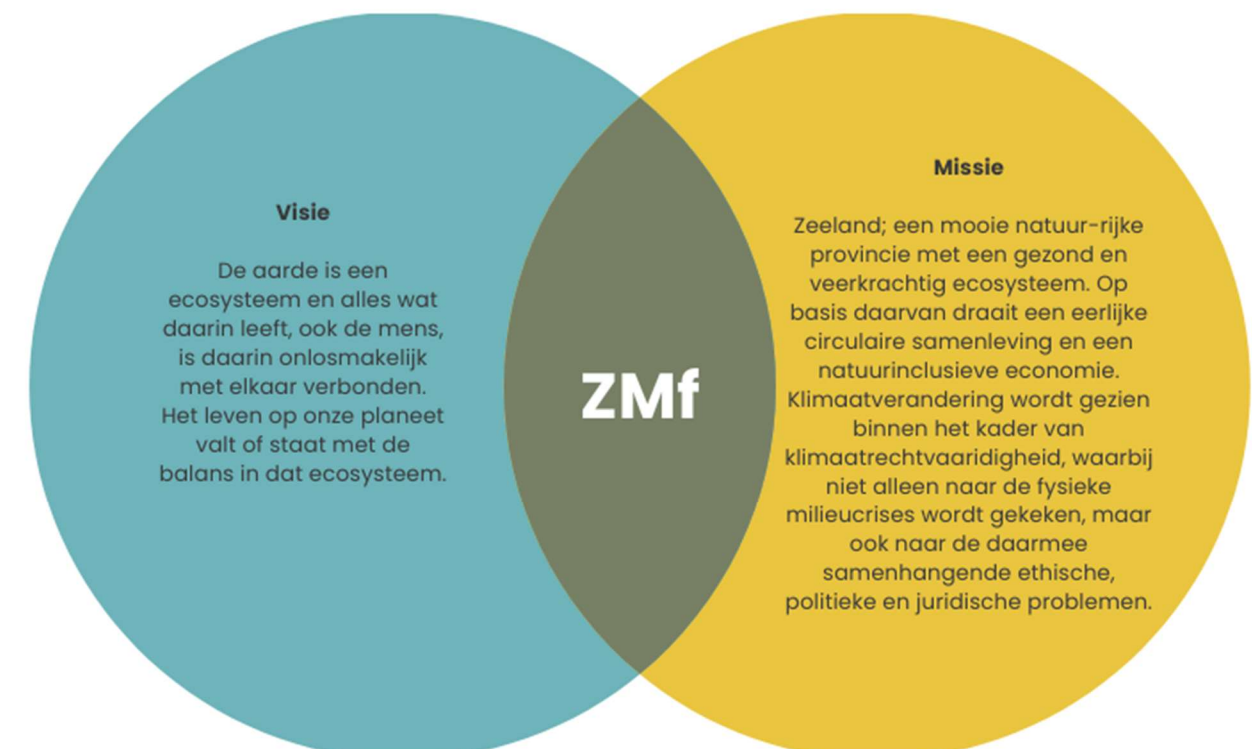
Vanuit onze drie rollen sturen we aan op concrete uitvoering van plannen en beleid die onze provincie verder helpen. We beschermen de natuur en het milieu in Zeeland en ook daarbuiten, over de landgrens met België heen. We treden op als vertegenwoordiger namens alle bij ZMf aangesloten leden en organisaties en behartigen onze gezamenlijke belangen. En we verbinden en versnellen initiatieven die bijdragen aan een duurzame samenleving. We bouwen aan een brede beweging waarin we elkaar versterken om op te komen voor een gezond en toekomstbestendig Zeeland, ook voor de generaties na ons. Binnen de programma's werken we aan thema's die relevanter zijn dan ooit. De aarde warmt snel op, de gevolgen zijn wereldwijd voelbaar en de waarschuwingen uit de wetenschap zijn onmiskenbaar. Toch blijft actie achter. We zoeken de weg voorwaarts in het creëren van een breed besef dat een evenwichtig ecosysteem de basis is voor ons leven. ZMf gelooft in de kracht van verbinden. Daarom trekken we samen op met onze groene partners. Anderzijds gaan we ook een eerlijk gesprek aan met de grote spelers van de economie in Zeeland.

We hebben in 2025 gebouwd aan onze impactstrategie 2026-2030, die is vastgesteld in december. Het is de opvolger van de meerjarenstrategie 2021-2025. Een van de uitgangspunten is het verder vergroten van onze positieve impact maken voor natuur en milieu. In de afbeelding hiernaast lees je de missie en de visie uit de impactstrategie.

Middelburg, maart 2026

Ira von Harras

Directeur

Inhoudsopgave

Voorwoord 2

Inhoudsopgave 3

Inleiding 4

Het Tijdloos Kompas van ZMf 5

Meerjarenstrategie en impactstrategie 6

Algemene prestatieafspraken 7

Programma – Industrie, Energie & Circulair 9

Programma – Deltawateren 12

Programma – Groene Ruimte 15

Bestuursverslag 20

Financiën 23

Toekomstparagraaf 25

Bestuur 27

Bureau en medewerkers 28

Grondslagen voor financiële verslaggeving 33

Grondslagen voor baten en lasten 34

Controleverklaring bij de jaarrekening 42

Tot slot 46

Inleiding

Nog steeds zijn klimaatverandering en de biodiversiteitscrisis wereldwijde thema's die onze aandacht behoeven. Ook hier in Zeeland hebben we met deze grote uitdagingen te maken. De druk om maatregelen te treffen wordt in onze regio ook steeds groter. Er wordt ook wel veel van ZMf gevraagd en verwacht. Hoe houden we focus, hoe krijgen we voor elkaar wat we voor ogen hebben, welke prioriteiten leven er en hoe heb je impact?

Zeeland heeft een groot Industrieel cluster. Een die grensoverschrijdend is.

ZMf vervult een rol als beschermer, aanjager en vertegenwoordiger van de Zeeuwse natuur en van onze brede achterban. Wij brengen partijen samen, dagen uit waar nodig en zorgen dat de stem van de natuur gehoord wordt in beleid, plannen en besluiten. 2025 was het jaar waarin delen van de Zeeuwse industrie hardop twijfelden over hun toekomst in onze Delta. Dit benadrukt hoe belangrijk het is om de energietransitie te versnellen en te zorgen dat verduurzaming samengaat met het beschermen van onze Zeeuwse natuur en leefomgeving. Die verantwoordelijkheid geldt in het bijzonder voor de Westerschelde, waarvan de ecologische kwaliteit ondanks jaren van herstelprojecten nog altijd ernstig onder druk staat. Daarom verdedigden we het belang van een schoon en veilig estuarium. Dat deden we in 2025 onder meer door ons uit te spreken tegen PFAS-vervuiling in de rechtszaak waarin we bescherming voor mens en natuur eisten. Ook werken we met anderen aan een toekomstbeeld voor de Industrie. Een industrie die natuurpositief is. We introduceerden in 2025 het Symbioceen. Het filosofisch voorgesteld tijdperk waarin mens, natuur én technologie en innovatie samenwerken aan een veerkrachtig ecosysteem waarop de sociale cohesie en de economie kan leunen.

Naast het stimuleren van verduurzaming en het terugdringen van vervuiling zetten we ons in voor biodiversiteitsherstel. We gaven vorm aan het project met Stedin. Waarin we een stem geven aan de natuur. De energietransitie kunnen we alleen realiseren door samen te werken. Daarom neemt ZMf met netbeheerder Stedin deel aan een samenwerkingsverband voor het project 'Planeet aan tafel'. Dit project heeft als doel om de voortgang van de energietransitie op een zo groen mogelijke manier te realiseren. Met onze kennis over natuur en de Zeeuwse ecosystemen ondersteunen wij Stedin bij het uitdragen van de One Planet-gedachte* door het bieden van inzichten en praktische oplossingen. Daarnaast ging het project Nachtwachters van start. Een nieuw landelijk project, waarin we ons extra inzetten voor duisternis. We zetten een workshop omgevingswet en een training groenmakers op, waarin we inwoners handvatten gaven om zich in te zetten voor een gezonde leefomgeving.

In dit jaarverslag laten we zien wat we hebben bereikt, hoe we hebben samengewerkt en hoe we met onze programma's impact hebben gemaakt.

We zijn trots op wat er in 2025 is neergezet, én kijken ook vooruit: de opgaven zijn groot, en onze inzet blijft onverminderd nodig.

Het Tijdloos Kompas van ZMf

In ons werk worden we regelmatig bevraagd over gevoelige onderwerpen en staan we voor lastige (ethische) keuzes waar verschillende belangen spelen. Des te belangrijker is het om als organisatie te midden van het 'gewoel' heel duidelijk te hebben wie je bent, wat je rol is en waarvoor je staat. Ons Tijdloos Kompas helpt ons daarbij. Daarin hebben we bepaald wat onze bestaansreden is en wat onze kernwaarden zijn. Daarnaast zijn er principes in benoemd op basis waarvan we besluiten waarvoor we onze expertise inzetten en waarvoor juist niet. Die principes vormen ook het fundament van onze strategische doelen voor de lange termijn. Het Tijdloos Kompas is een houvast en vormt een betrouwbare basis om op terug te vallen, zodat we altijd de regie in eigen hand houden.

Meerjarenstrategie en impactstrategie

In 2025 was onze meerjarenstrategie 2021-2025 nog van kracht en hebben we ook de nieuwe impactstrategie 2026-2030 vastgesteld. In de meerjarenstrategie hebben we bepaald dat ZMf een unieke bijdrage wil leveren aan een mooi Zeeland en een gezonde, prettige leefomgeving. We borgen de stem voor natuur en milieu in Zeeland, nú en de komende decennia. We werken met prioriteit aan het tegengaan van klimaatverandering en aan een duurzame en natuurinclusieve samenleving, waarin volop ruimte is voor biodiversiteit. Bij de al noodzakelijke klimaatadaptatie willen we voor voldoende ruimte zorgen voor natuur als basis voor een gezonde leefomgeving.

Met onze nieuwe impactstrategie werkten we aan een nieuw perspectief, opvolgend op de meerjarenstrategie. De Impactstrategie 2026-2030 beschrijft hoe ZMf wil bijdragen aan een gezonde, toekomstbestendige leefomgeving in Zeeland. De impactstrategie is tot stand gekomen met meelezers én -schrijvers uit verschillende vakgebieden, de Raad van Inspiratie, lidorganisaties, leden én externe stakeholders.

De strategie benadrukt samenwerking, het bewaken van planetaire grenzen en het beschermen van ecosystemen. Een belangrijk uitgangspunt is dat iedereen onderdeel is van de oplossing. De grote opgaven in Zeeland kunnen alleen opgelost kunnen worden door samenwerking tussen overheid, bedrijven, inwoners en maatschappelijke organisaties.

ZMf is een bruggenbouwer die partijen verbindt en richting geeft aan duurzame keuzes. Onze ambitie is: een gezonde leefomgeving voor huidige en toekomstige generaties. Daarin werken we aan gezonde lucht, schoon water, een veerkrachtige bodem en het behoud en herstel van biodiversiteit.

ZMf wil actief bijdragen aan een verandering in de manier waarop Zeeland met dilemma's omgaat.

Belangrijke waarden zijn: Verbinding zoeken, ook bij tegengestelde belangen, Erkenning van verleden, heden en toekomst, Hoop en betrokkenheid stimuleren, Het goede vieren in de samenleving. Deze waarden vormen de basis voor de manier van samenwerken. Nieuwe generaties zijn essentieel bij het vormgeven van de toekomst.

ZMf werkt nauw samen met Zeeuwse jongeren, zowel adviserend als meewerkend; ze staan "aan onze zijde" in het bouwen aan een toekomstbestendig Zeeland.

Er is in Zeeland steeds druk op de fysieke ruimte, o.a. door de energietransitie, industrie en landbouw, woningbouw en recreatie. Daarom moet ZMf soms duidelijke grenzen stellen om natuur, landschap en ecosystemen te beschermen. Dit zijn elementen "zonder eigen stem" maar cruciaal voor menselijk voortbestaan.

ZMf is een koepelorganisatie die namens haar lidorganisaties en individuele leden belangen op het gebied van natuur en milieu in Zeeland behartigt. ZMf vertegenwoordigt zo een brede laag van belanghebbenden en betrokken inwoners. Hierdoor fungeert ZMf als aanspreekpunt voor alle Zeeuwen, overheden, bedrijven, industrie, onderzoeks- en onderwijsinstellingen en belangenorganisaties. ZMf heeft een groot netwerk waarin ze veel impact heeft. Dat maakt haar de spin in het web en een autoriteit op het gebied van natuur en milieu in Zeeland. Wat ons ook sterkt is dat we onderdeel uitmaken van de Natuur en Milieufederaties. Iedere provincie heeft een federatie. Gezamenlijk vinden we elkaar ook in samenwerking met de landelijke koepel en stemmen we op directieniveau af in de Federatieraad.

Algemene prestatieafspraken

Naast de activiteiten gericht op de thema's pakken we ook een aantal zaken op met als doel om de impact van ZMf als organisatie verder te versterken en te professionaliseren. Daarmee vergroten we onze impact. Communicatie speelt hierin een belangrijke rol.

Communicatie ZMf

In 2025 hebben we ons gericht op het 'oefenen' met campagnevoering. De opgedane kennis en tools hebben we concreet en structureel geïntegreerd in de werkwijze van ZMf. De communicatieafdeling ondersteunt de campagnes voor de programma's van ZMf met communicatieplannen en de concrete uitvoering ervan. Daarnaast besteedden we in 2025 aandacht aan het 40-jarig bestaan van ZMf. We organiseerden een aantal kleine activiteiten daaromtrent, zoals een successenoverzicht, een ledenuitje een jubileumfeest en een beeldmerk dat we een jaar lang in diverse communicatiemiddelen voerden.

Eigen financiering ZMf

Thema	Project / activiteit	Resultaat	Effect
Communicatie	Campagne voeren	In 2025 hebben we met de uitvoering van communicatieplannen bijgedragen aan het behalen van de project- en campagnedoelen van o.a.: Campagnestrategie Westerschelde (Doel: In 2050 is de Westerschelde gezond en het grootste estuarium van Europa). ZMf voerde in dit kader de volgende concrete acties uit: kartrekken en woordvoering namens NMF in de rechtszaak tegen de Nederlandse Staat over PFAS en we waren betrokken bij het indienen van een motie over staatslakken, campagnestrategie De écht groene energietransitie helpen ontwikkelen en uitrollen (Doel: de energietransitie versterkt de biodiversiteit in Zeeland), Kringlogoprijs voor de aanmoediging van circulaire burgerinitiatieven in Zeeland, Plan Boom Zeeland (Ons overall doel is 400.000 nieuwe bomen planten. De projecten Zeeuwse bosjes en hagen en Gratis Boompjes Uitdeelactie dragen hieraan bij), verduurzaming van VvE's en Zicht op de energiemarkt, Naar meer biodiversiteit door gewasdiversiteit en vervolg project Groene Weerbare Ondernemer, Nacht van de Nacht. In het kader van Boer, Buur en Natuur communiceerden we over de succesvolle opzet van een duurzame catering op HZ University of Applied Sciences, de cursus Omgevingswet en training Groenmakers, tijdens de themabijeenkomst 'Is landschap een luxe?' betrokken we onze lidorganisaties, leden en andere geïnteresseerden bij dit vraagstuk, bijna iedere maand belichtten we een van de zienswijzen die we indienden op het gebied van ruimtelijk ordening. Voor Klimaatadaptatie Zeeland waren we, samen met buurtbewoners, in woonwijken van Middelburg en Vlissingen actief met het vergroenen en klimaatadaptief maken van hun buurt, we verkenden het thema en opzet van Zeeuwse Zichtlijnen 2026, we droegen onze visie 'Industrie van de Toekomst en Symbioceen' uit, we ontwikkelden een campagneplan voor het project 'Planeet aan tafel' waarin ZMf Stedin adviseert over en natuurbewuste aanpak van de aanleg van een datakabel door het landschap.	Mensen buiten ZMf weten waaraan ZMf werkt door bewuste en gestructureerde campagnes voor onze projecten en programma's. We vinden maatschappelijke steun om de doelen van de campagnes te halen.
	Jubileum ZMf 40 jaar	Vanaf 5 december 2024 vierden we een jaarlang ons 40-jarig bestaan. Dat deden we onder andere met een aangepast logo dat we gedurende een jaar voerden in al onze uitingen. We namen onze leden mee op een exclusieve excursie naar de verborgen parel Plan Tureluur. ZMf is nauw betrokken geweest bij de totstandkoming van dit natuurgebied op Schouwen-Duiveland. Tijdens de excursie werd over deze geschiedenis verteld. Voor ons jubileum verscheen ook een speciale extra dikke editie van Wantij waarin we terugblikten op 40 jaar ZMf en natuurlijk ook vooruitkeken naar de volgende 40 jaar. Om het jubileum extra luitster bij te zetten gaven we een feest in 't Beest in Goes waarbij we op handen werden gedragen door al onze leden, lidorganisaties en andere groene vrienden en relaties. Kortom, een onvergetelijk jaar!	ZMf wordt omringd door trouwe betrokken leden en lidorganisaties en andere groene relaties. Ze vormen onze krachtige achterban die we koesteren. Door met hen bewust ons 40-jarig bestaan te vieren, voelen we ons allemaal gesterkt in de onderlinge band die we hebben om op te blijven komen voor de natuur in Zeeland.
	Corporate communicatie	We schreven mee aan de ZMf Impactstrategie waarin ons DNA staat, onze lange termijndoelen en onze koers voor de komende 5 jaar. We ontwikkelden donatieborden en flyers t.b.v. fondsenwerving. We stelden een gedragscode op rondom het gebruik van AI binnen ons team en een richtlijn voor het digitaal toegankelijk maken van onze publicaties op internet. We werven leden en een enorm aantal nieuwe nieuwsbrieflezers n.a.v. de zeer populaire en steeds bekender wordende Gratis Boompjes Uitdeelactie. We schreven een position card voor onze visie op 'Industrie van de Toekomst'.	

Overige algemene prestatieafspraken
Financiering vanuit provinciale IKS

Thema	Project / activiteit	Resultaat	Effect
Jongeren-participatie	Raad van Inspiratie	Succesvolle tweede lichting van de Raad van Inspiratie. Van 7 jongeren in januari zijn we uiteindelijk doorgegaan met een kerngroep van 4 jongeren. Rondom het thema 'Tegengaan van verlelijking' een actieplan opgesteld om grasveld aan Commandoweg Vlissingen te vergroenen. We hebben jongeren vanuit hun interesse en kracht betrokken bij diverse activiteiten zoals het mede-organiseren van het ZMf-feest, meedenken in symbioceen-werkgroep en proeflezen van onze impactstrategie. Deze jongeren willen ook in 2026 graag verbonden blijven met ZMf / Raad van Inspiratie.	Jongeren verenigen en een adviserende rol geven over de thema's natuur, milieu en duurzaamheid.

Eigen financiering ZMf

Thema	Project / activiteit	Resultaat	Effect
Jongeren	Challenge 2050 / veranderen doe je samen	Project Challenge 2050 is officieel afgerond. Met het resterende budget hebben we ondersteuning geboden aan het nieuwe project 'Veranderen doe je samen'. We hebben 6 Zeeuwse jongeren gemobiliseerd, met een videograaf een video gemaakt en daarmee Zeeuwse dorpen opgeroepen om gebruik te maken van ons programma (Video, presentatie en werkvormen). Ondanks diverse pogingen waren er in 2025 geen dorpen/ dorpsraden die gebruik wilden maken van dit programma. De projectleider probeert het project een doorstart te geven via HZ, Provincie Zeeland en Zeeuwind.	Jongeren verenigen en een actieve en adviserende rol geven over de thema's natuur, milieu en duurzaamheid.
	Grenspark Groot Saeftinghe	ZMf heeft samen met IVN Zeeland en Provincie Zeeland 3 jongerenactiviteiten georganiseerd in of rond Grenspark Groot Saeftinghe. De Scheldewandeling op 18 mei, de zeiltocht over de Westerschelde op 19 juli en het vogelringen op 18 oktober. Deze activiteiten werden goed bezocht (8-22 deelnemers) en werden positief beoordeeld. Provincie Zeeland heeft in 2026 minder financiële ruimte voor het organiseren van jongerenactiviteiten. Ondanks een aangescherpt voorstel, besloot Provincie Zeeland op dit jongeren-onderdeel de samenwerking met IVN Zeeland en ZMf te stoppen.	
Impact	ZMf Impactfonds Natuurinclusief	We werkten aan een Impactfonds waaraan partijen kunnen bijdragen aan het realiseren van de innovatieve projecten. Dit als een uitvoeringsprogramma empowered door ZMf. Vanuit industrie ten behoeve van de leefomgeving.	Bijdrage aan de Zeeuwse samenleving met projecten (support vanuit samenwerkingspartners).
Versterking federatie	Binding lidorganisaties	In 2025 hebben we diverse themabijeenkomsten georganiseerd o.a. over Droogte en Landschap. We hebben een workshop omgevingswet opgezet met en voor onze leden en lidorganisaties. In 2025 zijn ook verschillende activiteiten georganiseerd voor het 40-jarig bestaan van ZMf, zie communicatie → jubileum ZMf. Het bestuur werkte aan een plan voor hernieuwde binding met de aangesloten leden en voerde gesprekken met leden.	Sterke band en een goede samenwerking met lidorganisaties

Programma – Industrie, Energie & Circulair

De energietransitie is cruciaal om klimaatverandering en zeespiegelstijging te beperken. Voor ZMf is deze opgave onderdeel van een bredere beweging richting het Symbioceen: een samenleving waarin mens en natuur in balans zijn. Dat betekent dat we niet alleen schade beperken, maar actief werken aan herstel van ecosystemen, biodiversiteit en een gezonde leefomgeving. Vanuit die visie pleiten wij voor een natuurinclusieve energietransitie, waarin de draagkracht van bodem, water en lucht leidend is. Energie, industrie en infrastructuur zien wij als onderdeel van één samenhangend ecologisch systeem, dat in harmonie moet functioneren met het Zeeuwse landschap.

We geloven dat deze transitie alleen slaagt als de samenleving meedoet. Daarom zet ZMf in op sterke burgerparticipatie en onafhankelijke informatievoorziening. Tegelijk werken we aan de overgang naar een circulaire economie, met ruimte voor lokale initiatieven, hergebruik van grondstoffen en nieuwe vormen van samenwerken en ondernemen.

Die samenwerking zoeken we ook op nieuwe manieren. In het project *Planeet aan Tafel* met Stedin verkennen we hoe partners vanuit verschillende werelden samen kunnen leren en werken aan systeemverandering – zonder vooraf te weten waar het precies uitkomt. Learning by doing, met de planeet als volwaardige gesprekspartner.

Het Zeeuwse industriecluster en de havens hebben een grote, grensoverschrijdende impact. ZMf zet in op een natuurinclusieve, toekomstbestendige industrie, maar blijft scherp waar grenzen worden overschreden: vervuiling moet stoppen.

In dit krachtenveld vervult ZMf een beschermende, verbindende en richtinggevende rol. Steeds vanuit de overtuiging dat echte vooruitgang ontstaat waar ecologie, economie en samenleving elkaar versterken.

Meer informatie over het programma Circulaire Samenleving, Duurzaamheid en Energie vind je [hier](#).

Financiering vanuit provinciale IKS

Thema	Project / activiteit	Resultaat	Effect
Industrie & havens	Uitvoeringsprogramma Industrie	Een natuurinclusief uitvoeringsprogramma Industrie 2025. Het visiedocument en position paper toegankelijk en inzichtelijk voor externen Werksessie met industrie en groene achterban in Zeeland Bijdrage ZMf aan de werkgroep Vitaal Sloegebied en Kanaalzone Begeleiding ZMf afstudeeropdracht PFAS-campagne Samenwerking 5 regio's met cluster industrie (coördinerend) Icoonproject Natuurinclusiviteit i.s.m. bedrijfsleven. Zienswijzen en inspraak, reacties etc.	Kennis en bewustzijn over natuurinclusieve industrie is toegenomen. We houden een vinger aan de pols bij negatieve impact op de leefomgeving vanuit de industrie en havens (op klimaat).
Circulair	Servicepunt Circulair	Website Servicepunt Circulair blijvend updaten met informatie voor bedrijven en burgerinitiatieven. De catalogus met circulaire producten als tool meer bekendheid geven bij algemeen publiek. Koppeling voor een digitale kaart met daarop alle deel- en repareerinitiatieven in Zeeland is de lobby waar ZMf in 2025 op heeft gelopen en met gemeenten in gesprek is gegaan.	Kennis en bewustzijn over de circulaire economie is toegenomen. Steeds meer Zeeuwsen voelen dat ze onderdeel uitmaken van de circulaire samenleving.
	Kringlogo prijs	ZMf reikt in 2025 het vierde Kringlogo uit in regio Zeeland. In 2025 wil ZMf meer burgers bij het kringlogo betrekken en burgerinitiatieven stimuleren. Voorbereidingen voor het Kringlogo 2026 gestart in Q4.	
	Versnellen circulaire economie in de bouw	Verbindende rol met andere regio's en landelijke initiatieven, zoals het Convenant Toekomstbestendig Bouwen. Ondertekening van het (Zeeuws) Convenant 'Bouwen voor de Toekomst'. Samenwerking met het kennis- en innovatienetwerk bouw, Provincie, gemeenten, bedrijven om tot ondertekening te komen. In 2025	De transitie naar een circulaire samenleving aanjagen.

		is aanzet gegeven om met een Zeeuwse variant op het convenant te starten. Proces verloopt via de provincie.	
	Kennisvergroting en verbinding van landelijke initiatieven circulariteit	ZMf is kennispartner tussen burger en overheid op het gebied van circulariteit. ZMf verbindt landelijke circulaire initiatieven in Zeeland om de circulaire samenleving te versnellen. Dit doen we met behulp van campagnes, informatiebijeenkomsten, events en de ontwikkeling van tools. Samenwerking met partijen als HZ Green Office, Versnellingshuis, maar ook Provincie, gemeenten, lokale partners en kennisnetwerken. Aanzet om tot een digitale kaart te komen met deel- en repareerinitiatieven is in gang gezet.	Wij zetten ons in voor een circulaire samenleving. Afval bestaat niet. Steeds meer Zeeuwen zijn zich hiervan bewust door kennisdeling.
Industrie	Stem van de natuur	Initiatieven rond het thema stem van de natuur ondersteunen en de kansen voor Zeeland benutten.	In het publieke debat is de stem van de natuur vertegenwoordigd.
	Vitaal Sloegebied & Kanaalzone	ZMf zit namens natuur aan tafel in de werkgroep VS&K. ZMf heeft een actieve bijdrage geleverd en is medeorganisator van de masterclass 2026. Gedurende het hele jaar is er gewerkt aan de voorbereidingen voor deze masterclass. ZMf heeft de hoofdspreker voor de masterclass aangeleverd via eigen netwerk (CSR Erasmus).	Een toekomstbestendige industrie die in harmonie werkt met haar omgeving. Bewustwording is vergroot en er zijn kansen geïdentificeerd om innovatief en duurzaam te ondernemen in het industriegebied Sloe en bij de bedrijven rondom de Westerschelde.
Energietransitie	Kernenergie	Een actieplan kernenergie. Strategisch afstemmen met actiegroepen, landelijk Wise en Greenpeace. We hebben ambtelijk en bestuurlijk deelgenomen aan de voorwaardengroepen (zowel provinciaal als regionaal) en zo breed mogelijk de zorgen vanuit de natuur- en milieuorganisaties meegegeven, zoals de ruimtelijke impact (ook van de bouw) en de effecten op onze beschermde natuurgebieden zoals N2000 Westerschelde. In onze contacten met Tennet en KGG hebben we gevraagd om een integrale kijk op de gehele energietransitie en het gecombineerde effect op landschap, zoals extra hoogspanningsmasten. Ook richting de landelijke NMF's hebben we onze lokale kennis gedeeld, waardoor er een breed gedragen position paper kernenergie ontstaan is die de verschillende aspecten rondom kernenergie en energietransitie inzichtelijk maakt. Daarnaast is een publiekscampagne georganiseerd.	ZMf geeft stem aan hen die zorgen hebben over de impact van de mogelijke kerncentrales in Zeeland.
	Naar uitvoering RES 2.0	Actief deelgenomen aan o.a. de tafels Elektriciteit en Gebouwde omgeving en de uitvoering van de Regionale Energie Strategie ondersteund en over gecommuniceerd. Daarnaast hebben we geadviseerd over thema's als participatie, lokaal eigendom en natuur- en landschapsinclusief tijdens diverse activiteiten en bijeenkomsten waaronder m.b.t. de agenda natuurinclusief van de Provincie Zeeland. Energietransitie was een van de onderwerpen, waar we natuurinclusief hebben ingebracht. Ook hebben we geadviseerd m.b.t. de invulling en uitvoering van de aanvraag kwaliteitsimpuls voor natuur bij energieprojecten. ZMf neemt in 2026 deel aan de beoordelingscommissie.	Bij energieprojecten wordt rekening gehouden met effecten op ecologie en landschap. Kennis en bewustzijn over natuurinclusieve energietransitie is toegenomen.
(Bestuurlijke) samenwerking in de regio	Belangen-behartiging	Participatie in diverse overleggen met alle partners in Zeeland om klimaatverandering en biodiversiteitsproblemen het hoofd te kunnen bieden: Regionale Energie Strategie (diverse tafels), Comité van Toezicht Interreg, Vitaal Sloe & Kanaalzone, VNCI Maatschappelijke adviesraad, Afstemmingsoverleg duurzame havens, PCGR, Bestuurlijke Integratiegroep, Bestuurlijk Overleg Zoetwater Reimerswaal, recreatie en kust, Zeeland 2050, visserij en landelijke afstemming Natuur en Milieufederaties.	ZMf is de stem voor een duurzame samenleving, voor biodiversiteit en een gezonde leefomgeving. We zorgden in onze overleggen (buiten) Zeeland dat kwaliteiten als rust, ruimte, natuur van het Zeeuwse landschap gehoord en gezien worden.

Eigen financiering ZMf

Thema	Project / activiteit	Resultaat	Effect
Energietransitie	Energie Service Punt Zeeland	In het Energieservicepunt Zeeland werkt ZMf nauw samen met Zeeuwind en het Zeeuws Klimaatfonds. Onze activiteiten waren in 2025 wederom gericht op kennisdeling, advisering en uitwisseling van actuele informatie en ervaringen op het gebied van duurzame energie, energiebesparing en het stimuleren van de Zeeuwse energiebeweging. Zo hebben voor nieuwe doelgroepen twee informatiebijeenkomsten georganiseerd over 'Zicht op de energiemarkt en je energierekening' en de informatie online gezet op de Zeeuwind-pagina.	Kennis en bewustzijn over de energietransitie is toegenomen. Steeds meer Zeeuwen zijn betrokken bij ontwikkelingen en nemen zelf maatregelen.

		In 2025 was ZMf zeer actief m.b.t de doelgroep VvE's. Begin van het jaar hebben we een informatiefolder gemaakt die via betrokken gemeenten en VvE-beheerders is verspreid om meer VvE's te bereiken met onze bijeenkomsten. We waren trekker van het tweemaandelijks Zeeuws afstemmingoverleg VvE's met de vier grote gemeenten, Provincie en enkele VvE-beheerders. Daarnaast hebben we wederom twee koploperbijeenkomsten georganiseerd voor de VvE's die al stappen hebben gezet ten aanzien van verduurzaming. Er is een brede Zeeuwse informatiebijeenkomst en -markt georganiseerd voor VvE-beheerders, VvE-bestuurders, VvE-bewoners, die zeer goed werd bezocht en gewaardeerd. Tenslotte hebben we met de nieuwe financier RES Zeeland afspraken gemaakt en plannen gemaakt voor 2026.	
	Participatiecoalitie en het project naar een natuur-inclusieve RES	ZMf heeft intern actief gewerkt aan een gezamenlijke strategie en campagneplan m.b.t. de echt groene energietransitie, een landschap vol leven. Ook onze achterban kon input leveren, bijvoorbeeld tijdens de themabijeenkomst 'is landschap een luxe?' op 24 juni. Ook reageerden we op diverse infrastructuurplannen, in nauw overleg met de terreinbeheerders, bijvoorbeeld m.b.t de oversteek van 380 KV over de Westerschelde. We stemden regelmatig af met partijen als Tennet en Stedin en zochten naar mogelijkheden voor samenwerking m.b.t. natuurinclusief. Met Stedin is dit inmiddels gelukt. Tenslotte adviseerden we gemeenten m.b.t. zon- en windparken, en hoe je deze natuurinclusief maakt. We hebben voorbereidingen getroffen voor een bijeenkomst hierover voor ambtenaren begin 2026 .	We weten wat er lokaal speelt en zetten ons netwerk in. Hiermee maken we de kans dat de energieprojecten in de gemeente of regio slagen veel groter voor inwoners.
Natuurinclusieve energietransitie	Telecom datakabel Zeeland /Planeet aan tafel	De natuur is de basis van ons bestaan. Velen voelen zich hiervoor verantwoordelijk en willen bijdragen aan het mooie Zeeuwse landschap en de dynamische natuur. Zeeland krijgt steeds meer een sleutelpositie in de energietransitie, maar hoe kan Stedin dat zo goed mogelijk doen? Stedin trekt samen met ZMf op om mensen en medewerkers in de uitvoering te vertellen over de natuurinclusieve en natuurpositieve aanpak bij het Telecom Netwerk Zeeland-project.	ZMf betreft de regionale tbo's en andere externe partijen om als stem van de natuur een plus op de natuur in Zeeland te bewerkstelligen.

Programma - Deltawateren

Gezonde en goed functionerende watersystemen zijn van belang voor voedselproductie, welzijn, natuur en economie. De Zeeuwse Delta biedt ons door haar strategische ligging heel veel, ook voor de natuur is zij een essentieel onderdeel van het systeem op Europese schaal. Om onze watersystemen gezond te kunnen noemen moeten zij voldoen aan een goede waterkwaliteit, thuis bieden aan populaties die zichzelf langdurig in stand kunnen houden en een menselijk gebruik dat het systeem niet uitput. Tegelijkertijd zien we dat er veel veranderingen en bedreigingen op de wateren afkomen: intensivering van het gebruik, de strijd om de beschikbare ruimte, de eiwittransitie, energietransitie, klimaatverandering en zeespiegelstijging. Dat vraagt om een nieuwe manier van kijken en omgaan met de Deltawateren. Het voldoet niet meer om de huidige situatie in stand te houden, het vraagt om een aanpak waarmee we het systeem versterken en weerbaar maken. Het is daarom taak om bedreigingen en achteruitgang te stoppen en tegelijkertijd initiatieven te ontplooiën en aan te jagen die bijdragen aan een robuuste Delta. Meer informatie over het programma Deltawateren vind je [hier](#).

Financiering uit provinciale IKS

Thema	Project / activiteit	Resultaat	Effect
Versterken Deltanatuur	Versterken deltanatuur (gebieds-ontwikkelingen)	Elk Zeeuws deltawater kent z'n eigen uitdagingen, die deze periode (en doorlopend in 2026) gaan landen in de actualisatie van de Natura 2000 beheerplannen. Om de effecten en kansen voor deltanatuur zo goed mogelijk te laten landen wordt er per individueel deltawater kennis verzameld en ingebracht op de plekken waar deze zo goed mogelijk landen. Dit allemaal met inbreng van de ecologische kennis van onze leden. Veerse Meer: Via de gebiedsregisseur hebben we contact over de brede gebiedsontwikkeling Veerse Meer. Met een bewonersgroep wordt gewerkt aan natuurinclusieve initiatieven (infiltratiemoerassen), we zijn aangehaakt bij verzamelen van kennis bij Oyster Heaven voor herstel waterkwaliteit met oesterriffen. Bij de gemeente Goes is een zienswijze ingediend voor een ontwikkeling in het Veerse Meer (jachthaven) waarin we actief gevraagd hebben om versterkende maatregelen (schelpenstrandje e.d.). Grevelingen: Met visserijorganisaties werkend aan een lobby richting natuurherstel door maatregelen over doorlaat, samen met KRW-maatregelen van Rijkswaterstaat. Krammer-Volkerak: Via het regioteam Zuidwestelijke Delta gewerkt aan in beeld brengen van de uitdagingen, ingebracht via de N2000 en KRW sporen en de verantwoordelijkheid van de omliggende gemeenten inzichtelijk gemaakt op de mogelijkheden die zij hebben om actief waterkwaliteit (o.a. negatief effect van blauwalg) beet te pakken. Oosterschelde: Initiatieven rondom visserij ondersteund, waarbij een focus ligt op het herstel van zoet-zout gradiënt. Werken aan brede overgangszones via het project 'Levende Dijk' en actief aangehaakt bij het suppletieprogramma van Rijkswaterstaat en Natuurmonumenten voor herstel van de Galgenplaat Westerschelde: via de dijkversterkingsopgaves en diverse Living Labs (o.a. HZ) gewerkt aan inzet richting Waterschap Scheldestromen en de landelijke lijnen (LVVN & IenW) over omgaan met de dijkversterkingsopgaves en aanpak 'Nature Based Solutions', onder andere door de oplossingsrichting 'Meegroeien' actief onder de aandacht te brengen. Voordelta & Vlakte van de Raan: Suppletieprogramma gemonitord en afstemming gezocht met landelijke natuurorganisaties (Stichting de Noordzee, ARK, Stichting Duinbehoud) – oplossingsrichtingen ingebracht in RWS N2000-beheerplannen.	Overheden en organisaties erkennen het belang van goede bescherming van natuur, specifiek de wateren, en handelen hiernaar.
	Natuurinclusiviteit	De diverse ontwikkelingen gemonitord, zoals uitbreidingsplannen recreatie of infrastructuur in/aan de wateren (doorsteek Veerse Dam Tennet, uitbreiding Jachthaven Wolphaartsdijk) en contact gezocht om de mogelijkheden zo natuurinclusief mogelijk uit te voeren (verlichting, materiaalgebruik e.d.). Projecten rondom kustverdediging hebben we actief gestimuleerd te zoeken naar manieren om het houdbaar en natuurinclusief te ontwikkelen. Dat kan door gebruik van riffen (schelpdieren), slim suppleren of systemen	Het versnellen van de omslag naar een natuurinclusieve aanpak bij initiatieven in en rondom de Deltawateren.

		met dubbele dijken. In de verschillende trajecten (Living Labs e.d.) zijn deze oplossingen ingebracht waardoor ze in diverse onderzoekstrajecten (zoals 'Delta Wealth') zijn opgenomen.	
	Waterkwaliteit	Via de Internationale Scheldec commissie actief inbreng gevraagd van België en Frankrijk om de waterkwaliteit te verbeteren, waarbij onze steun actief de doelen van Rijkswaterstaat heeft versterkt. Tegelijkertijd de campagne van 'Drinkable Rivers' (Scheldewandeling) via communicatie ondersteund en aandacht gegeven in het slotpanel, maar ook door dit bestuurlijk te bekrachtigen. Deelname aan regionale en (inter)nationale gremia, zoals de Internationale Scheldec commissie, om lokaal en grensoverschrijdend bedreigingen en kansen op gebied van waterkwaliteit te agenderen. Aansluiten bij initiatieven om PFAS en vergelijkbare problematiek (inter)nationaal onder de aandacht te brengen en handhaving (maatschappelijk, bestuurlijk en/of juridisch) af te dwingen. Aansluiten bij overleggen KRW, kansen en bedreigingen signaleren en meedenken aan concepten die bijdragen aan het verbeteren van de waterkwaliteit.	Overheden en organisaties erkennen het belang van goede bescherming van natuur en biodiversiteit en agenderen dit in eigen plannen.
	Zoetwater en klimaatadaptatie	Via de Internationale Scheldec commissie actief inbreng gevraagd van België en Frankrijk om de waterkwaliteit te verbeteren, waarbij onze steun actief de doelen van Rijkswaterstaat heeft versterkt. Tegelijkertijd de campagne van 'Drinkable Rivers' (Scheldewandeling) via communicatie ondersteund en aandacht gegeven in het slotpanel, maar ook door dit bestuurlijk te bekrachtigen. Deelname aan regionale en (inter)nationale gremia, zoals de Internationale Scheldec commissie, om lokaal en grensoverschrijdend bedreigingen en kansen op gebied van waterkwaliteit te agenderen. Aansluiten bij initiatieven om PFAS en vergelijkbare problematiek (inter)nationaal onder de aandacht te brengen en handhaving (maatschappelijk, bestuurlijk en/of juridisch) af te dwingen. Aansluiten bij overleggen KRW, kansen en bedreigingen signaleren en meedenken aan concepten die bijdragen aan het verbeteren van de waterkwaliteit.	Zoetwatervoorziening op de lange termijn is geagendeerd, bewustwording over belang van een gezonde bodem is hier onderdeel van. We stimuleren de fundamenteel juiste oplossing.
	Zeespiegelstijging	Zeespiegelstijging gaat op diverse manieren effect hebben op de inrichting van Zeeland: vanuit het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) wordt gewerkt aan verhogen van de dijken, dit proces is eindig en is niet toekomstbestendig. Hierdoor hebben we meegewerkt aan het uitwerken en communiceren van alternatieven, zoals de denkrichtingen vanuit het Deltaprogramma (o.a. meebewegen en meegroeien). De koppeling tussen het HWBP en de PAGW lijkt kansrijk, deze is meermaals onder de aandacht gebracht en lijkt nu in het traject 'Dijkversterking Zuid-Beveland' onderzocht te gaan worden. Omdat deze projecten ook een ruimtelijke impact hebben, zijn we actief aangesloten bij (onderzoeks)projecten zoals Welzinge en Schorerpolder, Delta Wealth, NL2120 en de verschillende kenniscommunities om ook de lokale – ruimtelijke en sociale – effecten inzichtelijk te krijgen.	Bijdragen aan bewustwording over de urgentie van zeespiegelstijging voor Zeeland en het agenderen en stimuleren van maatregelen. en inzichten bij beheerders over duurzame langetermijnoplossingen.
	Visserij	Deelname aan verschillende visserij-overleggen, zoals het VIZ, waarbij we de ontwikkelingen nauwlettend volgen. Vanuit natuurperspectief inbreng geleverd aan de Zeeuwse Visserijagenda en samen met de sector en andere organisaties de zorgen ingebracht over vervuiling van de Zeeuwse wateren (staalslakken, PFAS e.d.). Actief contact met verschillende organisaties (mossels, oesters, kokkels) over vergunningsaanvragen en perspectief voor ontwikkelingen in en rond de deltawateren, waarbij we afstemming zoeken met relevante terreinbeheerders. Op gebied van natuurinclusiviteit een stageopdracht begeleid waarbij de wisselwerking tussen verschillende vormen van schelpdieren en planten op het ecosysteem in beeld gebracht zijn, met actief kansen zoekend voor combinatieteelten. Verder betrokkenheid bij 'Oesterkweek, Duurzaamheid en Natuur' en Taskforce Schelpdiersector waarbij kweek en natuur samen optrekken voor gezonde wateren en toekomstbestendige kweek. Steun toegezegd aan diverse onderzoeksprojecten over het verduurzamen en toekomstbestendig maken van de visserij en aquacultuursector – projecten zijn in afwachting van goedkeuring subsidieering.	Het versnellen van de omslag naar een natuurinclusieve visserij.

Klimaat- bestending Zeeland	Natuurlijke klimaatbuffers	Project beëindigd.	
(Bestuurlijke) samenwerking in de regio	Belangenbehartiging	Participatie in diverse overleggen met alle partners in Zeeland om klimaatverandering en biodiversiteitsproblemen het hoofd te kunnen bieden: Deltaplan Zoet Water, Milieuprogramma Zeeland, Nationaal Park Oosterschelde – Dagelijks Bestuur, Geopark overleggen, Vlaams Nederlandse Schelde Commissie (Schelderaad), Internationale Scheldec commissie (ISC, Waarnemer), Zuidwestelijke Delta (Regioteam), Bouwsteen Klimaatadaptatie, Schone Schelde, Kenniscommunity Oosterschelde en regelmatige afstemming met bestuurders op diverse dossiers waaronder staalslakken en PFAS.	ZMf is de stem voor een duurzame samenleving, voor biodiversiteit en een gezonde leefomgeving. We zorgen in onze overleggen (buiten) Zeeland dat kwaliteiten als rust, ruimte, natuur van het Zeeuwse landschap gehoord en gezien worden.

Eigen financiering ZMf

Thema	Project / activiteit	Resultaat	Effect
Coalitie Delta Natuurlijk	Coalitie Delta Natuurlijk	Met de CDN-partners op regelmatige basis afstemmingen: een online weekstart (afstemming lopende stand van zaken en deelname aan overleggen), een maandelijks ‘ambtelijk’ overleg en vier keer per jaar een directeurenoverleg. Aangevuld door een brede ‘Heidag’, waar alle organisaties elkaar ontmoeten en gezamenlijke toekomstplannen formuleren en uitwerken. Daarnaast ruimte geboden en faciliterend voor het ontstaan van individuele structurele werkgroepen, waaronder de ‘werkgroep Westerschelde’, en ook spontane afstemmingen over bepaalde dossiers, zoals staalslakken of N2000 beheerplannen.	De natuurlijke kwaliteit van de deltawateren waarborgen.
Offshore Energie- transitie	Offshore for Sure	ZMf heeft structureel deelgenomen aan de bi-weekly, tri-weekly en Lead Partner meetings. In het eerste halfjaar lag de focus op het opstellen en structureren van de whitepaper. Veel input verzameld bij de projectpartners, bevindingen verwerkt en een duidelijke outline beschreven voor het eindproduct. In de tweede helft van 2025 hebben we kwalitatieve interviews gehouden met de 5 technology developers en andere projectpartners over knelpunten in beleid ten aanzien van offshore renewable energies. Conclusies en aanbevelingen samengevat en gepresenteerd tijdens de partnership meeting op 17 en 18 november. Vanwege zorgen vanuit Interreg heeft ZMf in 2025 de rol van Projectverantwoordelijke (PV) op zich genomen om stabielheid naar Interreg te garanderen. Hiervoor is een extra budget beschikbaar gesteld en intern zijn administratie en controlerol ingeregeld.	Hernieuwbare energie op zee krijgt een impuls. Vijf demonstratieprojecten op het gebied van getijdenenergie, golfenergie, offshore drijvende zonne-energie en energieopslag worden uitgevoerd. Andere duurzame energieprojecten vinden makkelijker plaats door de transparante en gedragen voorbereiding.
Programma NL2120	Werkstroom 9: training Groenmaker	In 2025 heeft ZMf bijgedragen aan de totstandkoming van de opzet van 2 trainingen voor vrijwilligers als GroenMaker. Beide trainingen zijn door ZMf gefaciliteerd in Q4	Vergroten netwerk burgerinitiatieven die de omgeving willen vergroenen. Burgerinitiatieven verder brengen in realiseren van het initiatief.

Programma - Groene Ruimte

Zeeland is met haar ligging in de Delta een groen-blauwe oase tussen de dichtbevolkte regio's van de Randstad, Brabant en Vlaanderen. Wij komen op voor natuur in natuurgebieden, steden, dorpen en op het platteland. We zetten ons in voor een afwisselend landschap dat rijk is aan biodiversiteit. Dat is van groot belang voor zowel de mens als de natuur en het ecologisch goed functioneren van de leefomgeving in Zeeland. ZMf volgt ruimtelijke ontwikkelingen die impact hebben op natuur en landschap. ZMf levert ook input door inzet op groene, duurzame en natuurlijke kwaliteiten bij de recreatiesector van Zeeland. We stimuleren biodiversiteit, bijvoorbeeld door het uitdelen van bomen. We hebben al 199.999 bomen gepland en hebben als doel om voor iedere Zeeuw een boom te planten. ZMf stimuleert de transitie naar een natuurinclusieve landbouw in Zeeland door kennisdeling en samenwerkingsprojecten met boeren, overheden en maatschappelijke organisaties. We zetten ons in voor de landschappelijke inpassing van energieprojecten en spannen ons in voor behoud van duisternis met de campagne Nacht van de Nacht en het project Nachtwachters. ZMf zet zich in voor klimaatadaptatie in Zeeland. We werken aan projecten die de regio helpen zich aan te passen aan de gevolgen van klimaatverandering, zoals extreme hitte, droogte en zeespiegelstijging. Meer informatie over het programma Groene Ruimte vind je [hier](#).

Financiering uit provinciale IKS

Thema	Project / activiteit	Resultaat	Effect
Ruimte & Landschap	Ruimtelijke planvorming en advisering	We hebben onze leden en lidorganisaties actief geadviseerd over vraagstukken rondom natuur, landschap en biodiversiteit. Via het signaalpunt op onze website konden onze leden vragen stellen. We beantwoordden uiteenlopende vragen van leden over ruimtelijke plannen, zoals woonontwikkelingen in en rondom steden, initiatieven aan het Veerse Meer en Sloegebied.. Via onze lidorganisaties hebben we actief afgestemd over ruimtelijke ontwikkelingen in Zeeland, om zoveel mogelijk informatie op te halen die bruikbaar is in visies en beleidsstukken. Een voorbeeld hiervan is de Nota Ruimte, waarop we samen met lidorganisaties en Recron / Hiswa een zienswijze hebben ingediend.	Overheden erkennen het belang van goede bescherming van natuur, landschap en biodiversiteit en handelen hiernaar.
	Ruimtelijke planvorming en participatie	We hebben ingezet op het versterken van de betrokkenheid van inwoners bij hun leefomgeving door het organiseren van twee cursusavonden over de Omgevingswet. Deze cursusavonden organiseerden we samen met natuurvereniging Tholen. Ruim zestig geïnteresseerden namen hieraan deel. Deze bijeenkomsten hielpen deelnemers beter inzicht te krijgen in ruimtelijke planvorming en gaven handvatten om zelf op te komen voor een gezonde leefomgeving. Daarmee hebben we een bijdrage geleverd aan het versterken van een netwerk van mensen die actief willen meedenken en meepraten over natuur- en milieubelangen in Zeeland. Daarnaast organiseerden we de themabijeenkomst 'Is landschap een luxe?', waarin we samen met inwoners, experts en partners spraken over hoe we Zeeland leefbaar en herkenbaar houden te midden van ruimtelijke en klimaatopgaven. Fotograaf Jeroen Hofman liet met beelden uit zijn fotoboek Zeeland zien hoe uniek en kwetsbaar onze omgeving is, gevolgd door een toelichting op het icoonlandschap Nisse. De avond bracht verschillende perspectieven samen en onderstreepte het belang van investeren in landschap en biodiversiteit bij toekomstige keuzes. De inzichten uit de bijeenkomst nemen we mee in onze inzet voor een mooi, sterk en toekomstbestendig Zeeuws landschap.	Aangesloten organisaties participeren in lokale processen en zijn een goede gesprekspartner voor gemeenten. Achterban en geïnteresseerden kunnen hiermee natuur en milieu effectief beschermen.
	Beleid en planvorming	Ook in 2025 was ieder overleg een kans om te pleiten voor een natuurlijke inrichting en ecologisch beheer. De energietransitie heeft een flinke ruimtelijke impact in Zeeland, nu en in de toekomst. Om hiervan goed op de hoogte te zijn en tijdig invloed uit te oefenen hebben we een tweemaandelijks afstemming met TenneT en het ministerie van Klimaat en Groene Groei (KGG). In 2025 stond de oversteek van de Westerschelde en het deel door de zak van Zuid-Beveland op de agenda. Binnen ZMf werkten we aan een campagne rondom de écht groene energietransitie. Centraal stond de vraag: Hoe kunnen we de energietransitie versnellen en ook werken aan biodiversiteitsherstel?	Overheden erkennen het belang van goede bescherming van natuur, landschap en biodiversiteit en handelen hiernaar.

		In 2025 hebben we overheden intensief geadviseerd over ruimtelijke ontwikkelingen die invloed hebben op natuur, landschap en biodiversiteit. We brachten onze expertise in bij de Ruimtelijke Puzzel (NOVEX) en Zeeland 2050, waar de Zeeuwse natuurambitie een belangrijk onderdeel vormde. ZMf was nauw betrokken bij de plannen voor de herontwikkeling van de Westrand bij Domburg. In het vierde kwartaal brachten we het Zeeuwse perspectief in bij de landelijke concept-Nota Ruimte, in samenwerking met RECRON/HISWA, Natuurmonumenten en Het Zeeuwse Landschap. Ook volgden we de Strategische Visie van de gemeente Reimerswaal en dienden we een zienswijze in vanwege het ontbreken van belangrijke thema's zoals duisternis.	
	Zeeuwse Natuurambitie	Een belangrijk moment dit jaar was de ontmoeting tussen natuurorganisaties en de waarnemend Commissaris van de Koning, georganiseerd door ZMf, waarin de noodzaak van een stevig natuurperspectief voor Zeeland centraal stond. Dit leidde tot de toezegging van Provincie Zeeland om een specifiek traject te starten voor het uitwerken van een natuurinclusieve visie binnen <i>Zeeland 2050</i>. De natuurambitie vormde een belangrijke bouwsteen voor de inbreng van natuurorganisaties bij het toekomsttraject <i>Zeeland 2050</i> van Provincie Zeeland, waarin we hebben meegedacht over de integrale ontwikkeling van natuur, landschap en leefomgeving. Om onze input goed vorm te geven hebben de natuurorganisaties gezamenlijk een traject doorlopen een visuele vertaling van onze gezamenlijke ambitie is het resultaat daarvan.	De gezamenlijke ambitie van natuurorganisaties agenderen in de regio.
Duisternis	Nacht van de Nacht	We hebben Zeeuwse gemeenten opgeroepen om tijdens Nacht van de Nacht zoveel als mogelijk het licht te doven. We hebben onze lid-organisaties en oud-organisatoren uitgenodigd om opnieuw een activiteit te organiseren. ZMf heeft zelf twee activiteiten georganiseerd: De bolwerk-wandeling met quiz over nachtdieren in samenwerking met Provincie Zeeland. Daarnaast hebben we een vertoning van de documentaire 'The Dark Side of Bright Nights' georganiseerd in Pathé Vlissingen, samen goed voor zo'n 50 deelnemers. Impactrapport met bezoekersaantallen en bereikcijfers geschreven. We blijven op een constructieve manier in gesprek met organisatie Nacht van de Nacht Middelburg over lichtvervuiling. Daarnaast nemen we deel aan het periodieke overleg lichthinder door Provincie Zeeland.	Meer Zeeuwen zijn zich bewust van het belang van duisternis en hebben kennis over lichtvervuiling.
Plan Boom	Plan Boom voortzetten	ZMf is met diverse partijen en activiteiten verdergegaan met Plan Boom Zeeland. Uiteindelijk doel is om 400.000 bomen te planten, voor elke Zeeuw een boom. We zitten nu bijna op de 200.000 bomen die we hebben geplant. Samen met 7 eerstejaars UCR-studenten hebben we onderzocht welke nieuwe plantprojecten er mogelijk zijn. In december hebben ze twee uitkomsten gepresenteerd: Een feestelijke bijeenkomst op het Abdij als het doel is gehaald en een plantexcursie met studenten Scaldia, HZ en UCR. Delta Energie heeft gemeld dat ze ook (mede) financierder willen blijven voor de komende 200.000 boompjes.	In Zeeland willen we voor iedere Zeeuw een boom planten, in totaal zo'n 400.000 bomen.
Natuur-inclusieve landbouw	Natuurinclusieve landbouw	Als ZMf ondersteunen we waar mogelijk koploperboeren en initiatieven als herenboerderijen en CSA-landbouw (community-supported agriculture). Dit doen we onder andere door inzet van onze communicatiemiddelen. Met partijen van de Schone Zeeuwse Sloot (Provincie, Waterschap, ZAJK en Delphy), werken we samen met de ZLTO aan minder bestrijdingsmiddelen in het Zeeuwse oppervlaktewater middels diverse projecten. ZMf heeft meegedraaid in de lokale actiegroep Leader en geadviseerd bij diverse landbouw, voedsel, en natuurprojecten. Ook hebben we de regeling bekend gemaakt bij onze achterbangroepen. Bij SNP-regeling (innovatie landbouw) heeft ZMf geadviseerd over tientallen projecten. 2025 was een uitzonderlijk droog jaar, we organiseerden een themabijeenkomst over droogte met bijdragen van experts René Didde en Jan Janse. Namens Staatsbosbeheer vertelde Jan Janse over projecten op een aantal plekken in Zeeland waar ze aan de slag zijn met het herstellen van elzenmeten. Dit is een eeuwenoude methode om zoetwater op te slaan die ook veel bijdraagt aan flora en fauna. René Didde schreef het boek Nederland Droogteland en belicht de vele kansen die er liggen en bijzondere initiatieven in de omgang met extreem weer. Het themadeel wordt afgesloten met gesprekken over	Het versnellen van de omslag naar een natuurinclusieve landbouw door het creëren en faciliteren van de beweging vanuit de samenleving.

		mogelijke kansen en oplossingen voor Zeeland in de omgang met zoetwater. Als sluitstuk worden er tien boeken “Nederland Droogteland” verloot onder de aanwezigen.	
Landschap & Recreatie	Kustvisie en Veerse Meervisie	In 2025 waren we nauw betrokken bij de verdere uitwerking van het ontwikkelkader voor logiesaccommodaties. Gemeenten hebben de besluitvorming uitgesteld vanwege bestuurlijke verschillen tussen kust- en achterlandgemeenten, maar de inhoudelijke uitwerking loopt door. Voor ZMf blijft het belangrijk dat helder wordt vastgesteld waar beperkte recreatieve groei nog verantwoord is en waar niet, zodat de kwetsbare oevers van de Deltawateren beschermd blijven. We hebben concreet input geleverd voor de landschappelijke inpassing van plannen en zetten ons blijvend in tegen verdere recreatieve druk in de kustzone en steunen kleinschalige en natuurinclusieve initiatieven. Met deze inzet dragen we bij aan een zorgvuldig recreatief ontwikkelbeleid en beschermen we de natuurkwaliteit in en rond de Zeeuwse Delta, zowel aan de kust als in het achterland.	We maken ons samen sterk om het kustgebied te behouden, te beschermen en te versterken. Daar is de Zeeuwse Kustvisie voor.
	Groen recreatief ondernemen	Samen met Impuls Zeeland, SLZ, Jos Willemsen Landschapsproducties en IVN heeft ZMf gewerkt aan het project Natuurinclusief Ondernemen in Toerisme (NIOT). Dit project werd in 2025 goedgekeurd en eind dat jaar vond de startbijeenkomst plaats. NIOT ondersteunt ondernemers in de Zeeuwse vrijetijdssector bij het biodivers, klimaatbestendig en natuurvriendelijk inrichten van hun terrein. Het project biedt praktische ondersteuning via workshops, trainingen, bedrijfsbezoeken en een toolbox met inspirerende voorbeelden. Tien ondernemers ontvangen maatwerkadvies en bij vier bedrijven, waaronder Landschapscamping Kijkuit en Catharina Maria Hof, worden natuurinclusieve demo's gerealiseerd, zoals bloemrijke graslanden, landschappelijke tuinen en ecologische waterbuffers. Deze voorbeeldbedrijven laten zien wat mogelijk is en inspireren andere ondernemers.	Steeds meer recreatieondernemers houden rekening met natuur en zorgen voor extra ruimte voor natuur op hun terrein.
(Bestuurlijke) samenwerking in de regio	Belangenbehartiging	In 2025 heeft ZMf zich sterk ingezet als onafhankelijke en krachtige stem voor natuur, biodiversiteit en een gezonde leefomgeving in Zeeland. Dit deed ZMf door actief deel te nemen aan talrijke regionale en provinciale overleggen, onder meer over klimaatverandering, stikstof, gebiedsontwikkeling, de Zeeuwse Kustvisie. In deze overleggen bewaakte ZMf dat essentiële waarden zoals rust, ruimte, natuur en landschap structureel worden meegenomen in beleidsvorming. Gedurende het jaar bracht ZMf herhaaldelijk het belang van een gezonde leefomgeving en voortgang in de Natura-2000-opgaven onder de aandacht, onder andere binnen de PCGR en andere overlegstructuren. Daarnaast werd in 2025 voor het eerst een werkbezoek van Gedeputeerde Staten aan ZMf voorbereid en gerealiseerd. Dit bood de gelegenheid om de organisatie toe te lichten en in gesprek te gaan over belangrijke dilemma's rond natuur, ruimte en leefomgeving. Ook bleef ZMf actief in landelijke en regionale afstemmingsoverleggen, waaronder NOVEX, Zeeland 2050 en diverse RO-thema's. Door deze brede en consistente inzet leverde ZMf in 2025 een duidelijke en herkenbare bijdrage aan een toekomstbestendig Zeeland. Daarbij blijft het essentieel dat natuur en leefomgeving actief worden vertegenwoordigd, aangezien deze belangen niet vanzelfsprekend worden meegenomen in de maatschappelijke en ruimtelijke keuzes van vandaag en morgen.	ZMf is de stem voor een duurzame samenleving, voor biodiversiteit en een gezonde leefomgeving. We zorgen in onze overleggen (buiten) Zeeland dat kwaliteiten als rust, ruimte, natuur van het Zeeuwse landschap gehoord en gezien worden.

Eigen financiering ZMf

Thema	Project / activiteit	Resultaat	Effect
Ruimte & Landschap	Ruimtelijke planvorming (zienswijzen, bezwaar en beroep)	Waar nodig dienden wij zienswijzen en bezwaren in, onder meer tegen plannen voor laagvliegeroutes van Defensie, hoteluitbreidingen en wijzigingen in de provinciale omgevingsvisie en -verordening. Met deze inzet bewaken wij de belangen van natuur en landschap en brengen we het Zeeuwse perspectief in bij lokale, regionale en landelijke besluitvorming. Dankzij de bijdragen van leden en lidorganisaties konden wij plannen toetsen aan onze kernprincipes voor een duurzame samenleving, robuuste ecosystemen en een gezonde leefomgeving. Daarbij brachten wij belangen in zoals klimaatadaptatie en -mitigatie, duisternis, biodiversiteit, landschapskwaliteit, gezondheid en circulariteit. Alle zienswijzen, bezwaren en beroepen konden uitsluitend worden gestart dankzij de steun en giften van onze leden en lidorganisaties. Daarvoor zijn wij hen zeer dankbaar.	Overheden erkennen het belang van goede bescherming van natuur, landschap en biodiversiteit en handelen hiernaar. Wij monitoren en bewaken nieuwe ontwikkelingen die een negatieve impact hebben op de leefomgeving.

		We dienden onder meer zienswijzen in tegen uitbreidingsplannen van een kippenstal in Zeeuws-Vlaanderen, de Westerscheldeoversteek voor de 380 kV-verbinding en de derde fase van Net op Zee – IJmuiden Ver Alpha. Daarnaast hielden we structureel zicht op andere ontwikkelingen met mogelijke impact op de leefomgeving. Een belangrijke zaak waarin we in 2025 nauw hebben afgestemd met leden en lidorganisaties betrof de uitbreiding van Fruitbedrijf Van Damme in Nisse. Uiteindelijk heeft ZMf, samen met Behoud de Zak van Zuid-Beveland en Natuurmonumenten, besloten in beroep te gaan tegen de plannen van de gemeente Borsele. Ook dienden we zienswijzen in op grote dossiers, waaronder het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie in verband met laagvliegen, waarvoor een geluidsonderzoek is uitgevoerd. Daarnaast maakten we bezwaar tegen een omgevingsvergunning voor een hoteluitbreiding in de gemeente Veere. Dit leidde tot een hoorzitting, waarin ZMf helaas niet in het gelijk is gesteld.	
	Coördinatieoverleg natuur	ZMf speelde een verbindende rol door het Coördinatieoverleg natuur te organiseren en te ondersteunen. In dit overleg stemmen natuurorganisaties en overheden af over actuele thema's binnen de landschappelijke transitie. In 2025 kreeg het overleg extra aandacht, omdat duidelijk werd dat de huidige vorm niet meer volledig aansloot bij de breedte en diversiteit van onze achterban. Daarom is ZMf gestart met het herontwerpen van het Coördinatieoverleg, in afstemming met de lidorganisaties. Het doel is te komen tot een nieuwe opzet waarin alle lidorganisaties zich welkom en vertegenwoordigd voelen. We willen toe naar een overlegvorm die inclusiever, toekomstbestendiger en inhoudelijk sterker is: een plek waar samenwerking, kennisdeling en gezamenlijke koersbepaling centraal staan. Vanaf 2026 krijgt het Coördinatieoverleg natuur een nieuwe start in een vernieuwd format, passend bij de rol van ZMf als koepelorganisatie en verbinder binnen het groene netwerk.	
Plan Boom	Uitdeelactie boompjes voor de particuliere tuin	Een van de activiteiten in 2025 die aan de doelstelling voor ieder Zeeuw een boom heeft bijgedragen was de succesvolle uitdeelactie voor particulieren en hun tuin, die ZMf samen, voor het vijfde jaar, met achterbangroep Velt Zeeuwse Eilanden en SLZ heeft georganiseerd. Het succes is mede te danken aan de samenwerking met DELTA Energie, die het aantal boompjes dit jaar weer heeft verdubbeld. In totaal zijn er 37.000 inheemse boompjes uitgedeeld op vijftien locaties. Ook alle Zeeuwse gemeenten, drie woningbouwcoöperaties en zo'n honderdvijftig vrijwilligers tijdens de ophaaldag deden dit jaar mee. Het heeft ieder, maar ook ZMf veel positieve publiciteit, nieuwsbrieflezers, en nieuwe leden opgeleverd. Ook hebben we vanwege het jubileum een enquête uitgezet onder deelnemers van de boompjes uitdeelactie 2021 tot 2025. Een representatief onderzoek waarbij 427 respondenten hebben gereageerd. De respondenten beoordeelden de jaarlijkse boompjes uitdeelactie gemiddeld met een 9 en een oproep om door te gaan met de actie	In Zeeland willen we voor iedere Zeeuw een boom planten, in totaal zo'n 400.000 bomen.
	Bomen voor het schoolplein	Twintig scholen hebben we de mogelijkheid geboden om vier grotere bomen aan te planten op hun schoolplein i.s.m. het waterschap en IVN Consulentenschap.	
	Zeeuwse bosjes en hagen	Het project 'Zeeuwse bosjes en hagen' (nieuwe naam) is een driejarig project van Stichting Landschapsbeheer Zeeland, ZMf en Meer Bomen Nu. Doel is aanleg van (bos)beplanting op dertig locaties bij particuliere grondeigenaren, inclusief boeren, in het zogenaamde 'witte' gebied. Het gaat om streekeigen en inheems, en bij voorkeur autochtoon plantgoed. Het project is in 2024 van start gegaan. In 2025 heeft de ZMf i.s.m. de andere partijen opnieuw geworven. In totaal hebben zo'n vijftien grondeigenaren interesse getoond, van wie er tien uiteindelijk zijn geselecteerd. SLZ heeft hen bezocht en heeft voor iedere geselecteerde grondeigenaar een groenplan uitgewerkt. In december vond de plant- en informatiebijeenkomst plaats bij een deelnemer in Kruiningen.	
Landbouw	Boer en Buur met Natuur	In 2025 ondersteunde ZMf drie Zeeuwse Boer & Buur met Natuur-coalities. HZ duurzame catering: De samenwerking tussen HZ University of Applied Sciences en Plantalia is verder versterkt. ZMf ondersteunde de evaluatie en verkende opschalingsmogelijkheden, zoals mealprepping en fermentatie. De resultaten zijn gepresenteerd tijdens het evenement <i>Van Land naar Lunch</i> (23 september),	Het versnellen van de omslag naar een natuurinclusieve landbouw door het creëren en faciliteren van de beweging vanuit de samenleving.

		met 57 deelnemers en meerdere nieuwe initiatieven tot gevolg. Na afloop ontstonden lokaal drie nieuwe samenwerkingen, onder meer rond ecologisch koken en reststromen. In 2026 willen de partners de samenwerking verder opschalen en nieuwe kansen in de korte keten uitwerken. Natuurinclusieve wandelroute Welzinge- en Schorerpolder: Samen met inwoners, dorpsraden en experts zijn kansen verkend voor een natuurinclusieve uitbreiding van de wandelroute tussen Ritthem en Nieuw- en Sint Joosland. De betrokkenheid en animo in het gebied zijn groot. In 2025 is onderzocht hoe Provincie Zeeland deze ambities financieel kan ondersteunen, wat de basis vormt voor een concreet projectvoorstel in 2026. Biodiversiteitsbevordering aan de Zanddijk: ZMf voerde intensief overleg met Waterschap Scheldestromen, Provincie Zeeland en andere partijen over mogelijkheden voor biodiversiteitsverbetering langs de Zanddijk bij Kruiningen-Yerseke. Ondanks verkenningen en gesprekken bleef concrete voortgang uit. Om ruimte te maken voor coalities met meer impact heeft ZMf besloten deze samenwerking in 2026 niet voort te zetten.	
	De groene weerbare ondernemer	In het project werken we samen met de ZAJK, De Rusthoeve, St. Het Zeeuwse Landschap en Delphy advies. Dit is een vervolgproject op strokenteelt / gewasdiversiteit. Middels een startbijeenkomst in juni en een aantal kennisbijeenkomsten in najaar en winter is een begin gemaakt om opgedane kennis voor en door boeren beter te verspreiden. Als ZMf dragen we met name zorg voor de maatschappelijke inbedding van het project, en communiceren we hierover via onze website. Hiermee stimuleren we de onderlinge kennismaking en communicatie tussen boer en maatschappelijke partijen als overheidsinstellingen, achterban/natuur- en milieuorganisaties en burgers.	Werken aan een toekomstbestendig duurzaam landbouwsysteem waarin er winst is voor landbouw én natuur.
Klimaat-adaptatie in Zeeland	OPZuid-project Klimaatadaptatie Zeeland (Vlissingen en Middelburg)	Het driejarig OPZuid-project Klimaatadaptatie Zeeland is een samenwerking tussen diverse partners als gemeente Vlissingen, gemeente Middelburg, HZ, Scalda, DSV zaden, CitySeeds, Cool Blue etc. Het gaat om het klimaatadaptief maken van twee wijken Dauwendaele / Meanderflat (Middelburg) en Westerzicht (Vlissingen), in combinatie met doelen als biodiversiteit, waterkwaliteit en burgerparticipatie. Rol van ZMf is om de biodiversiteit te vergroten in de wijk en hierbij de bewoners te betrekken. In 2025 hebben we in afstemming met de gemeenten Middelburg en Vlissingen, de stadecologen en diverse (participatie-)organisaties diverse activiteiten uitgevoerd. Zo zijn er in Middelburg bijvoorbeeld inheemse planten en kruiden uitgedeeld voor het balkon, en hebben kinderen bloemenvelden ingezaaid met zaadbommen. Tijdens het buurtfeest van 23 augustus sprak ZMf met bewoners over de voortgang van het stadspark, en in september vond een vleermuisexcursie plaats om biodiversiteit in de wijk zichtbaar te maken.. In Vlissingen organiseerden we een goedbezochte wijkdag met o.a. een inheemse plantenmarkt, voorlichting over groene daken en gevels en hebben kinderen bijenhoeven gemaakt. In september hebben we bijgedragen aan een tegelwipactie in Westerzicht waarbij bewoners kosteloos tegels konden inruilen voor plantjes. Alle plantjes en vrijwel alle tegoedbonnen zijn uitgedeeld. Ook zijn er in Westerzicht meerdere groene daken en groene gevels aangelegd. De plannen voor groene gevels voor de Driewegenhof flats in Dauwendaele is helaas niet doorgegaan vanwege constructie moeilijkheden. Alleen de drie toren van de meanderflat zullen vergroend worden	

Bestuursverslag

Algemeen

Doel

ZMf staat voor een mooi en duurzaam Zeeland. Daar werken we iedere dag aan. We zijn sterk in verbinden en het samenbrengen van partijen om meerwaarde te creëren voor de natuur en het milieu in onze provincie. We hebben een groeiende positieve impact op onze omgeving. Als natuurorganisatie vervullen we verschillende rollen: we vertegenwoordigen de bij ons aangesloten leden, lidorganisaties en hun belangen. We treden op als beschermer van kwetsbare natuur in Zeeland en aangrenzende gebieden in België. Bovendien jagen we initiatieven aan die bijdragen aan een gezonde leefomgeving en een duurzame samenleving.

Missie

ZMf gaat voor een mooi en duurzaam Zeeland, nu én straks. Dat is onze missie en de rode draad in ons werk. En waarom we dat doen? Iedere Zeeuw heeft recht op een groene omgeving en schone lucht om in te ademen. Dat is nodig om gezond te blijven, om rust en ruimte te kunnen ervaren. Niet voor niets trekken toeristen naar Zeeland. Weids landschap, rijke natuur, open water, stilte en donkerte. Onze provincie heeft iets unieks te bieden! En dat willen we zo houden en verder ontwikkelen, ook voor toekomstige generaties.

Visie

ZMf staat actief en midden in de Zeeuwse samenleving. Dat doen we met een open en integere houding. We zijn een stem namens onze achterban van leden en lidorganisaties die samen met ons de natuur en het milieu in Zeeland willen beschermen en weer ontwikkelen tot een gezonde leefomgeving voor al het leven. Mede namens onze achterban gaan we de dialoog aan met gesprekspartners over hoe we samen duurzame stappen vooruit kunnen zetten en onze gezamenlijke aanpak natuurinclusief kunnen maken. We luisteren naar elkaars belangen en gaan hier met respect mee om. Maar we zijn ervan overtuigd dat de natuur meer centraal moet staan om de wereld leefbaar te houden voor iedereen. Daar zullen we al onze kennis en energie voor inzetten. We zoeken naar kansen, creëren mogelijkheden en stimuleren realisatie. We focussen op drie pijlers: een duurzame samenleving, een gezonde leefomgeving en veerkrachtige ecosystemen. Binnen elk van deze onderwerpen werken we toe naar strategische doelen.

Bestuur

De leden van het Algemeen Bestuur van ZMf hebben allen een verklaring ondertekend waarin zij aangeven dat zij het principe van het CBF onderschrijven dat de functie van toezicht houden gescheiden is (en dient te zijn) van de uitvoering van het beleid. Met deze verklaring hebben zij ook onderschreven dat ZMf ernaar streeft om de beschikbare middelen op de meest effectieve en doelmatige wijze te besteden. Ook staat in deze verklaring, dat er gestreefd wordt naar optimale informatieverschaffing aan en communicatie met belanghebbenden. En tenslotte hebben alle bestuursleden hun relevante nevenfuncties opgegeven en aangegeven dat zij onderling geen familie- en/of vergelijkbare relaties onderhouden en ook geen bestuurs- of toezichtfunctie vervullen of in dienst zijn bij een organisatie die statutair of financieel aan ZMf verbonden is.

De benoeming van bestuursleden gebeurt door de Algemene Ledenvergadering. Voor benoeming tot bestuurslid is vereist dat de kandidaat, al dan niet lid van de vereniging, het doel van de vereniging onderschrijft en als bestuurslid aan het bereiken van het doel wil bijdragen. De voorzitter, secretaris en penningmeester worden door de ledenvergadering in functie gekozen. De benoeming van bestuursleden is telkens voor een periode van vijf jaar. De bestuursleden zijn éénmaal direct herbenoembaar.

Toezicht houden

In de statuten van ZMf is geregeld dat de taak van toezicht houden door het Algemeen Bestuur (AB) wordt vervuld. De uitvoering van het beleid is in handen van de directie. Het AB vergadert vier tot vijf keer per jaar over alle relevante financiële en beleidszaken. Het AB besluit over alle meerjarenbeleidplannen en jaarplannen. Het AB keurt ook de begroting en de jaarrekening goed, die door de directie zijn voorbereid. Het Algemeen Bestuur stelt de directeur aan en de voorzitter en secretaris voeren jaarlijks een functioneringsgesprek met de directeur. Bij vacatures in het AB wordt gezocht naar mensen uit verschillende deelgebieden en organisaties van natuur en milieu met uiteenlopende vaardigheden en competenties. In de vergaderingen van het AB wordt ten minste één keer per jaar het eigen functioneren besproken.

Het Dagelijks Bestuur (DB) evalueert elk jaar het functioneren van de directeur. In het DB worden personele zaken met betrekking tot de medewerkers besproken. Die komen niet aan de orde in het AB. Verder wordt het DB door de directeur geconsulteerd over zaken die betrekking hebben op de uitvoering en voortgang van het jaarplan en worden strategische onderwerpen, die behandeld worden in het AB, voorbesproken en voorbereid.

Jaarlijks wordt op de Strategiedag het beleid voor de komende jaren op hoofdlijnen bepaald. Dit resulteert in een meerjarenbeleidsplan (voor een periode van vier jaar). Het meerjarenbeleidsplan wordt telkens uitgewerkt in een jaarplan voor het volgende jaar door de directeur en het bureau.

Dit jaarplan wordt besproken in het DB, vervolgens in het AB en ten slotte gepresenteerd aan de leden.

Ideeën (bouwstenen) voor de beleidsplannen worden verzameld, o.a. tijdens de themabijeenkomsten met de achterban en op speciaal belegde bijeenkomsten waar dieper wordt ingegaan op 'zware' onderwerpen.

Zo draait deze beleidscyclus, inclusief evaluatie, elk jaar rond.

Besteding van middelen

Het AB wordt vier keer per jaar op de hoogte gesteld van de inhoudelijke en financiële voortgang. De begroting en jaarrekening worden jaarlijks vastgesteld door het AB. De leden van het AB worden voorafgaand aan de vergaderingen door middel van kwartaalberichten op de hoogte gebracht van de stand van zaken met betrekking tot de uitvoering van het beleid, van knelpunten en aanpassingen. Deze kwartaalverslagen worden op de AB-vergaderingen besproken. Met deze verslaglegging wordt door de directie verantwoording afgelegd aan het bestuur.

Risicomanagement

ZMf streeft ernaar om risico's die gerelateerd zijn aan bestuur & management, operationele zaken, financieel management, informatie-management en juridische verantwoordelijkheden zo goed mogelijk te beheersen. ZMf zet in op het herkennen en beheersen van risico's. Door risico's te identificeren, kunnen passende reacties ondernomen worden om schade te voorkomen of te beperken. Op alle niveaus en bij alle processen in de organisatie kan er sprake zijn van omstandigheden en handelwijzen die ons belemmeren in het behalen van onze doelstellingen. Het is voor het behalen van die doelstellingen dus van groot belang om deze risico's te kennen en er beleid op te ontwikkelen. Door ons te richten op de meest belangrijke risico's zijn we op de meest efficiënte wijze bezig met de organisatie.

Bestuur en directie hebben de financiële, operationele en reputatierisico's geïnventariseerd, maatregelen beschreven om er mee om te gaan en een tijdpad vastgesteld voor de invoering van die maatregelen.

Financieel risico

De beperkte hoeveelheid financiële bronnen van ZMf zorgt voor een financieel kwetsbare positie van de organisatie. Als één van de bronnen wegvalt, heeft dit grote impact. We investeren daarom in onze relaties; met onze directe achterban (leden, lidorganisaties, sympathisanten), onze (politieke) bestuurders op zowel ambtelijk als bestuurlijk niveau en maatschappelijke organisaties. Daarnaast zetten we in op acquisitie, zodat we naast onze vaste subsidie inkomsten een stabiele bron van inkomsten uit externe bronnen hebben. Deze aanpak was in 2024 succesvol.

Externe ontwikkelingen

De verschuiving in de politiek heeft ook effect op een organisatie zoals ZMf. Waar we eerder vanzelfsprekend samenwerkten met de lokale overheid zien we een verschuiving. Lokaal investeren we in de banden met lokale politiek, in 2024 hebben we bijvoorbeeld ingezet op een excursie voor Provinciale statenleden van Provincie Zeeland. We hebben het bestuurlijk overleg met het waterschap aangepakt, dat was een zeer afstandelijk moment. ZMf heeft geïnvesteerd in een meer verbindende manier van afstemming. Niet alleen lokaal is deze verandering een zorg, ook landelijk. Via ons landelijk netwerk van De Natuur en Milieufederaties, de Groene II en onze relaties met de landelijke politiek houden we onderwerpen op de agenda.

Continuïteit van het team

ZMf is een kleine organisatie. Door ziekte of vertrek van een medewerker kunnen essentiële competenties wegvallen. We investeren in de flexibele schil rondom de organisatie, betaald en onbetaald. We hebben oog voor de medewerkers en vrijwilligers en erkennen en koesteren hun inzet voor ZMf en haar doelstellingen. We werken aan professionalisering van de organisatie door te investeren in de ontwikkeling van onze medewerkers.

Reputatie ZMf

Nieuwe inzichten binnen ZMf kunnen leiden tot een andere stellingname dan voorheen en daarmee tot mogelijke reputatieschade en vermindering van draagvlak voor onze organisatie. Daarom is het voor ZMf belangrijk om op alle niveaus met de maatschappij te communiceren. We dragen onze standpunten uit en leggen ze uit in projectvergaderingen, themabijeenkomsten, regioavonden, ledenvergaderingen, ambtelijke en bestuurlijke overleggen en onze (sociale) media. Ons strategische en operationeel communicatieplan draagt eraan bij dat wij een transparante en betrouwbare samenwerkingspartner zijn in Zeeland en daarbuiten. Via ons landelijk netwerk van De Natuur en Milieufederaties, de Groene II en onze relaties met de landelijke politiek houden we onderwerpen op de agenda.

Integriteitsbeleid

Het integriteitsbeleid van ZMf bestaat uit twee onderdelen: een beleidsdocument en een gedragscode. In het Integriteitsbeleid is vastgelegd hoe we omgaan met waarden en normen, wat ieders rollen en verantwoordelijkheden zijn en hoe het beleid ingevoerd, geborgd en gehandhaafd wordt binnen de organisatie. Dit document vormt de kapstok waaraan alle regelingen en instrumenten voor integriteit opgehangen kunnen worden.

Het integriteitsbeleid geldt voor alle medewerkers en (structurele) vrijwilligers in dienst van ZMf, het bestuur van ZMf en voor overige groepen medewerkers als inhuurkrachten en stagiairs. Bestuurders tekenen daarnaast een verklaring bestuurders waarin ook zaken als belangenverstrengeling e.d. geregeld zijn.

Gedurende het jaar bespreken we in werkoverleggen en bestuursvergadering met enige regelmaat actualiteiten in het kader van integriteit. In onze werkoverleggen en bestuursvergadering is regelmatig aandacht voor integriteitszaken.

Er zijn in 2024 geen meldingen in het kader van integriteit ontvangen.

ZMf is deelnemer aan de Klankbordgroep Integriteit van de NMF.

Omgaan met belanghebbenden

Op verschillende manieren onderhouden we contact met belanghebbenden.

Achterban

Steeds meer belanghebbenden (donateurs, belangstellenden, organisaties, leden) melden zich aan voor de maandelijkse digitale nieuwsbrief van ZMf. Hiermee stellen wij betrokken burgers op de hoogte van het werk van ZMf. De website van ZMf wordt vrijwel dagelijks bijgewerkt met actuele informatie.

Leden en donateurs van ZMf ontvingen dit jaar drie keer het ledenmagazine Wantij. In februari 2025 verscheen de extra dikke jubileumeditie voor het 40-jarig bestaan van ZMf. Met Wantij betrekken we bedrijfsleven, provinciale en gemeentelijke politiek bij ons werk.

Lidorganisaties

Jaarlijks hebben we overleg met onze achterban. In 2024 is een start gemaakt met de ontwikkeling van een manier om de banden met de lidorganisaties op bestuursniveau aan te halen. In 2025 is hier verder over nagedacht, om in 2026 tot uitvoering te komen.

Subsidieverstrekker

Gedeputeerde staten van Zeeland ontvangen jaarlijks een jaarplan, de begroting en de jaarrekening. Ook worden jaarlijks met de Provincie resultaatafspraken gemaakt. Plannen en afspraken bespreken we tijdens het bestuurlijk overleg met de verantwoordelijke gedeputeerde. Met alle relevante gedeputeerden wordt periodiek gesproken. Subsidiegevers die projecten financieren, worden afhankelijk van afspraken en subsidievoorwaarden door middel van tussentijdse- en eindrapportages en financiële overzichten op de hoogte gehouden.

Terreinbeherende organisaties

ZMf vervult een coördinerende rol voor de samenwerkende natuur- en milieuorganisaties in de provincie Zeeland en ontvangt hiervoor van de terreinbeherende organisaties een jaarlijkse bijdrage. De coördinerende werkzaamheden van ZMf worden besproken op directieniveau en in bilateraal overleg met de afzonderlijke organisaties.

Klachtenprocedure

Klachten zijn belangrijke signalen voor ZMf. Personen die contact opnemen, zijn gemotiveerd om ons iets te laten weten en doen moeite door ons te schrijven of te bellen. ZMf kan door die informatiezaken verbeteren, inhoudelijke discussie aanscherpen of weten wat er binnen de organisatie eventueel is misgegaan.

ZMf gaat zorgvuldig om met de klachten en vragen die haar bereiken.

De klachtenprocedure is terug te vinden op de website van ZMf.

Milieubewust en duurzaam

Milieubewust en duurzaam denken en doen zit in ons DNA. ZMf werkt en correspondeert zoveel mogelijk digitaal en voert zelf uit wat zij verkondigt. Zo letten wij erop dat we zuinig omgaan met energie (licht uit, computers na werktijd uit e.d.) en zetten we de verwarming niet onnodig hoog. In het gebouw van de ZB, waarin ZMf gehuisvest is, zijn al veel besparingsmaatregelen genomen en zoeken we nog naar mogelijkheden om gezamenlijk nog meer te besparen. Op veel plaatsen zijn bewegingssensoren geplaatst zodat het licht niet onnodig blijft branden en wordt voor bepaalde delen van het gebouw gebruik gemaakt van koele buitenlucht in plaats van een luchtbehandeling.

Natuurlijk printen we zo min mogelijk en proberen zoveel mogelijk digitaal te werken. Als we printen, is het dubbelzijdig en zwart-wit.

Al met al nemen we onze voorbeeldfunctie als maatschappelijke organisatie erg serieus. Dit implementeren we in onze eigen acties. Zo laten we altijd vegetarisch cateren bijvoorbeeld. Het kantoor van ZMf heeft energielabel A. We blijven ons verdiepen in o.a. de mogelijkheden om op het dak zonnepanelen te installeren. We zijn "in huis" bij de ZB en stimuleren ook hen tot duurzaam gedrag.

Waar mogelijk maken we zakelijke reizen met het openbaar vervoer, net als ons woon-werkverkeer.

Financiën

Balans per 31 december 2025

ACTIVA	31 Dec	31 Dec
	2025	2024
	€	€
<u>Vaste activa</u>		
Materiële vaste activa	16.591	13.013
<u>Vlottende activa</u>		
Debiteuren	81.803	147.035
Overige vorderingen	19.519	39.483
Overlopende activa	26.857	14.711
	128.179	201.229
Liquide middelen	422.598	258.221
Totaal activa	567.368	472.463

De totale balans is toegenomen van € 472.463 naar € 567.368, dit kan voornamelijk worden toegeschreven aan de toename in liquide middelen, die zijn gestegen van €258.221 naar €422.598. In 2025 is de debiteurenpositie verbeterd en is door het positieve resultaat boekjaar de liquiditeitspositie verder versterkt.

PASSIVA	31 Dec	31 Dec
	2025	2024
	€	€
<u>Reserves en fondsen</u>		
Continuïteitsreserve	230.446	192.254
Bestemmingsfondsen	8.994	11.561
	239.440	203.815
Voorzieningen	25.468	21.186
<u>Kortlopende schulden</u>		
Crediteuren	15.679	8.997
Belastingen en premies sociale verz.	78.387	43.941
Overige schulden	116.801	97.932
Overlopende passiva	91.593	96.592
	302.460	247.462
Totaal passiva	567.368	472.463

Het eigen vermogen is in 2025 toegenomen van € 203.815 naar € 239.440. Het positieve resultaat boekjaar is volledig toegevoegd aan de continuïteitsreserve. De overige schulden zijn iets toegenomen doordat er meer gelden vooruit ontvangen zijn voor projecten in 2026. De overige balansposities liggen grotendeels in lijn met vorig jaar.

Staat van baten en lasten over 2025

Het jaar 2025 wordt afgesloten met een positief resultaat van € 38.775. Begroot was een resultaat van nihil. De belangrijkste afwijkingen worden hieronder toegelicht.

	Realisatie 2025	Begroting 2025	Realisatie 2024
	€	€	€
BATEN			
Baten van particulieren	24.559	23.700	20.894
Baten van bedrijven	111.395	74.200	75.539
Baten van subsidies van overheden	533.645	523.935	516.147
Baten van verbonden organisaties zonder winststreven	232.323	168.900	209.500
Baten van andere organisaties zonder winststreven	244.273	235.120	197.956
Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten	12.150	-	-
Overige baten	3.622	94.145	-
Som van de baten	1.161.967	1.120.000	1.020.036

De totale baten bedragen in 2025 € 1.161.967, wat € 141.931 hoger is dan in het voorgaande jaar. Deze baten liggen € 41.967 hoger dan met de begroting.

De grootste afwijking ten opzichte van vorig jaar betreft de hogere baten van bedrijven, met name door het nieuwe project ‘Natuurinclusieve data kabel Stedin’.

De baten van verbonden organisaties, de Landelijke Natuur en Milieufederatie, zijn met € 22.823 toegenomen. In 2025 is er een extra bijdrage ontvangen vanuit de Nationale Postcode Loterij, deze extra bijdrage zal vanaf 2025 structureel zijn. Deze baten waren oorspronkelijk niet begroot.

	Realisatie 2025	Begroting 2025	Realisatie 2024
	€	€	€
LASTEN			
Directe projectkosten	152.613	146.000	153.622
Personeelskosten	784.234	782.200	743.620
Afschrijvingen	4.554	7.500	6.755
Huisvestingskosten	38.822	26.000	37.368
Kosten publiciteit	58.380	55.700	37.614
Kantoor en beheerkosten	23.449	32.500	26.489
Algemene kosten	61.140	70.100	88.936
Som van de lasten	1.123.192	1.120.000	1.094.404
 Resultaat	 38.775	 -	 -74.368

De totale lasten bedroegen in 2025 € 1.123.192. Dit is € 3.192 hoger dan begroot en € 28.788 meer dan in het voorgaande jaar.

De personeelskosten liggen in lijn met de begroting, de stijging van de loonkosten is te verklaren door de jaarlijkse trede en CAO-verhogingen.

De afwijking in de huisvestingskosten wordt verklaard door een niet-begrote huurkorting, die verantwoord is onder de baten.

De overige kosten voor kantoor en beheer liggen grotendeels in lijn met zowel vorig jaar als de begroting. Voor een verdere uitsplitsing van de gerealiseerde kosten ten opzichte van de begroting verwijzen wij u graag naar de jaarrekening.

Norm kosten beheer en administratie

De norm voor beheer en administratie is voor ZMf vastgesteld op 40%. Dit percentage is vastgesteld aan de hand van de ervaringsgegevens van deze kosten uit het verleden. De kosten voor beheer en administratie betreffen de medewerkers die indirecte activiteiten verrichten, zoals bestuur, secretariaat en administratie. Ook de indirecte uren van medewerkers die voor projecten werken, worden hieronder gerekend. Daarnaast worden de overheadkosten meegerekend, zoals de huisvestingslasten en de algemene lasten. In 2025 wordt met 40,6% (zie jaarrekening) de norm zo goed als gehaald.

Beleggingsbeleid

Als maatschappelijke organisatie kiezen wij ervoor om niet te beleggen. Wij willen maximale transparantie en zekerheid bieden over het gebruik van onze middelen. Door niet te beleggen, voorkomen we risico’s en zorgen we ervoor dat elke euro direct ten goede komt aan onze missie. Deze keuze sluit aan bij onze waarden van zorgvuldigheid, integriteit en verantwoordelijkheid.

Toekomstparagraaf

Het Tijdloos Kompas is het fundament van ons werk, daarop volgt onze meerjarenstrategie. Eind 2023 is de ontwikkeling van een nieuwe meerjarenstrategie in gang gezet. We zijn daarmee ruim op tijd gestart, de huidige meerjarenstrategie loopt t/m 2025. In de nieuwe meerjarenstrategie richten we ons op drie doelen: een duurzame samenleving met 100% hernieuwbare energie en geen afval, een gezonde leefomgeving die het Zeeuwse landschap respecteert, en veerkrachtige ecosystemen met rijke biodiversiteit.

Om dit te bereiken zetten we de ZMf Impactstrategie in. Dit vraagt dat burgers zich verenigen tegen natuuraantasting en voor natuurontwikkeling, vervuilers ter verantwoording worden geroepen, bedrijven en overheden natuurinclusief gaan werken, en wetgeving dit alles borgt. ZMf hanteert daarvoor een flexibele mix van middelen – van creatieve campagnes tot juridische stappen – en speelt daarbij in op het veranderende politieke landschap.

Onze werkzaamheden richten zich voornamelijk op toetsing ruimtelijke plannen, het aanjagen van de uitvoering van de actiepunten evaluatie Kustvisie, klimaatadaptatie en klimaatmitigatie, circulaire economie, natuurinclusieve landbouw, energietransitie en transitie binnen de industrie. Daarnaast merken we dat het gebrek aan ruimte steeds belangrijker wordt. Het "gevecht" om de ruimte en het noodzakelijke samengaan van functies in de ruimte zal onze aandacht hebben.

Over een paar jaar is ZMf nog meer dan nu, een zeer gewaardeerde maatschappelijke partner. ZMf zet zich nog effectiever in voor natuur en klimaat in Zeeland. Wij zijn een krachtige en zichtbare organisatie waarvan het merendeel van Zeeland weet wat we doen. Wij gaan staan voor klimaatrechtvaardigheid, de natuur en geven stem aan niet menselijke entiteiten. Dit alles vanuit een verbindende en betrouwbare houding richting onze omgeving.

We investeren blijvend in diversiteit aan doelgroepen en achterban. Jongeren blijven een vast onderdeel van onze organisatiestructuur, in de vorm van de Raad van Inspiratie. Daarnaast bouwen we aan een jongeren netwerk, op basis van het project Challenge 2050, waarbij een groep Zeeuwse jongeren de kans heeft gekregen om een visie op de Zeeuwse toekomst vorm te geven.

We spreken meer mensen aan dan de vanzelfsprekende doelgroep. De achterban stimuleert ons en blijft vertrouwen in ons hebben. Wij worden gewaardeerd om ons kritisch geluid, maar ook om onze verbindingskracht en onze meedenkende kwaliteiten. En we worden nu ook meer en meer gewaardeerd en gesteund door jongeren, bewuste dertigers en veertigers. Mensen die niet perse een vereniging zoeken, maar die wel aansluiting zoeken bij gelijkgestemde organisaties. Wij waarderen hun inbreng bijzonder. Zij vinden ons. En we versterken elkaar. Door middel van publieksacties, klimaatmarsen, jongeren debatten, verkiezingsdebatten en inspiratiesessies.

Ook zijn we relevant voor andere marktpartijen. We gaan meer duurzaam ondernemen. Nog steeds niet om winst te maken, om aan de maatschappij te laten zien dat we relevant werk doen. We werken hard mee aan de circulaire economie bijvoorbeeld. Hierin is een economische factor, naast de ecologische en sociale ook heel vanzelfsprekend.

Recente ontwikkelingen:

ZMf ervaart stijgende loonkosten als gevolg van de CAO-verhogingen van de lonen. Ook is de algemene tendens dat leveranciers hun prijzen verhogen terwijl de indexatie van de subsidies als de Integrale Kosten Subsidie (IKS) achterblijft. ZMf vraagt hiervoor aandacht bij Provincie Zeeland.

Het veranderend politiek landschap is een zorg. Hiervoor investeren wij extra tijd en aandacht en energie aan de onderlinge verstandhoudingen in de regio.

Begroting 2026 - 2030

	2026	2027	2028	2029	2030
	€	€	€	€	€
Baten					
Baten van particulieren en bedrijven	109.750	129.250	135.700	137.800	140.300
Baten van subsidies van overheden	553.300	496.000	477.000	489.000	501.000
Gelden Nationale Postcode Loterij	128.000	128.000	128.000	128.000	128.000
Baten van verbonden organisaties	61.700	50.000	50.000	50.000	50.000
Baten van overige organisaties zonder winststreven	204.600	208.750	220.000	225.000	230.000
Baten als tegenprestatie voor de levering van diensten	6.500	5.000	5.000	5.000	5.000
Overige baten	140.100	157.500	186.800	196.700	207.200
Totaal	1.203.950	1.174.500	1.202.500	1.231.500	1.261.500
Lasten					
Directe projectkosten	173.300	118.000	120.000	122.000	124.000
Personeelskosten	842.750	864.000	885.000	907.000	930.000
Afschrijvingen	7.500	7.500	7.500	7.500	7.500
Huisvestingskosten	27.000	28.000	29.000	30.000	31.000
Kosten publiciteit / Wantij	54.900	56.000	57.000	58.000	59.000
Kantoorkosten	27.500	28.000	29.000	30.000	31.000
Algemene kosten	71.000	73.000	75.000	77.000	79.000
Totaal	1.203.950	1.174.500	1.202.500	1.231.500	1.261.500
Resultaat	-	-	-	-	-

Bestuur

Bestuursleden

Op 31 december 2025 bestond het Algemeen Bestuur van ZMf uit de volgende personen:

Willem den Ouden (voorzitter): in het bestuur vanaf oktober 2024

- Wethouder gemeente Goirle

Winnie Versol (secretaris): in het bestuur vanaf juni 2022, secretaris vanaf juni 2023

- Projectleider duurzaamheid/energietransitie bij de Gemeente Middelburg

Gerrit Rentier: in het bestuur vanaf november 2018

- Research coordinator en senior researcher voor het lectoraat Delta Power bij HZ University of Applied Sciences

Theo Prins: in het bestuur vanaf juni 2021

- Gepensioneerd Marien ecoloog
- Secretaris bestuur GroenLinks – afdeling Walcheren

Thomas Collette: in het bestuur vanaf juni 2022

- Zelfstandig milieuadviseur
- Vicevoorzitter Stichting Landschapsbeheer Zeeland
- Voorzitter Zeeuws Klimaatfonds

Leo Adriaanse: in het bestuur vanaf juni 2023

- Adviseur bij de Kenniscommunity Oosterschelde
- Lid Kenniscommunity Zandsuppleties voor Natuur
- Lid Griffioenteam Middelburg
- Lid Klankbordgroep Stedenbouwkundige ontwikkeling Hart van Griffioen gemeente Middelburg
- Lid Klankbordgroep Participatie AZC Cleene Hooge gemeente Middelburg
- Incidenteel gastcolleges waterbeheer bij Universiteit van Antwerpen, IHE Delft, UAS HZ.
- Adviseur Rijkswaterstaat via de Vereniging Oud-Medewerkers Rijkswaterstaat

Mariët Overdiep: in het bestuur vanaf juni 2023

- Redacteur/verslaggever Omroep West
- Eigenaar Coaching bij de Zee: coaching en begeleiding
- Redactie Katse Babbels

Marjolijn Antheunis: in het bestuur vanaf oktober 2024

- Decaan van de Erasmus School of Social and Behavioral Sciences aan de Erasmus Universiteit in Rotterdam.
- Hoogleraar Communicatie en Technologie aan de Erasmus Universiteit Rotterdam.

Bezoldigings- en vergoedingsbeleid bestuursleden en directeur

Conform de statuten van ZMf ontvangen leden van het bestuur als zodanig geen bezoldiging, middellijk of onmiddellijk. Een redelijke vergoeding voor de door hen ten behoeve van de vereniging gemaakte kosten wordt niet als bezoldiging aangemerkt. Deze vergoedingen zijn in de jaarrekening zichtbaar gemaakt en toegelicht.

ZMf leeft de Regeling Beloning directeuren Goede Doelen na. Conform deze regeling is de Basis Score voor Directeurenfuncties (BSD-score) van de directeur van ZMf 375. De essentie van de beloningsregeling is dat de grondslag voor de beloning van de directeur altijd is gebaseerd op een objectieve systematiek van functiewaardering en dat de beloning gematigd is ten opzichte van vergelijkbare functies. Een variabele beloning past niet in deze systematiek. De directeur van ZMf ontvangt salaris conform de CAO Sociaal Werk. In het financiële jaarverslag, op te vragen bij het secretariaat van ZMf, is meer informatie te vinden over de bezoldiging van de directie.

De bezoldiging van de directeur bedroeg in 2025 127.399 euro en is daarmee lager dan het maximum zoals vastgesteld op basis van de BSD-score en lager dan het maximum van de beloningsregeling.

Overzicht nevenfuncties directeur

- Voorzitter Poppodium 't Beest
- Lid Dagelijks Bestuur Nationaal Park Oosterschelde
- Lid Maatschappelijke Adviesraad VNCI (Vereniging Nederlandse Chemische Industrie)
- Lid Stuurgroep Just Transition Fonds
- Comité van Toezicht Interreg

Bureau en medewerkers

Bureau

Het bureau is gevestigd in het gebouw van ZB | Bibliotheek van Zeeland, Kousteensedijk 7 te Middelburg.
Telefoonnummer 0118 654180.
E-mail: info@zmf.nl, website: www.zmf.nl

Medewerkers per 31 december 2025

Ira von Harras	directeur/programmamanager Circulaire Samenleving, Duurzaamheid en Energie	ivharras@zmf.nl
Denise de Leeuw	adjunct-directeur/programmamanager Groene Ruimte	ddleeuw@zmf.nl
Eric Mahieu	programmamanager Deltawateren	emahieu@zmf.nl
Dorien Bernard	projectmedewerker	dbernard@zmf.nl
Melissa Ernst	projectleider	mernst@zmf.nl
Fateme Hashemi	administratief/secretarieel medewerker	fhashemi@zmf.nl
Elles van der Klooster	directiesecretaresse	evdklooster@zmf.nl
Peter de Kraker	projectmedewerker	pdekraker@zmf.nl
Bibian Scheepstra	projectleider	bscheepstra@zmf.nl
Gabi Sinke	communicatie coördinator	gsinke@zmf.nl
Erwin Vogel	junior projectleider	evogel@zmf.nl

Vrijwilligersbeleid

ZMf werkt met een professioneel bureau en met deskundige medewerkers. We betrekken bevlogen vrijwilligers bij het professionele werk. Dat gebeurt door specifieke deskundigheid van vrijwilligers in te zetten bij projecten of voor vergunningen en bedrijfsprocessen, door een team van vrijwilligers in te zetten voor de realisatie van ons blad Wantij en door een groep vrijwilligers te betrekken bij planologische onderwerpen, energie- en bedrijvendossiers. Daarnaast werkt ZMf met de Raad van Inspiratie een groep jongeren die ZMf adviseert.

Vertrouwenspersoon

Met ingang van juli 2023 wordt gewerkt met externe vertrouwenspersoon Elma Sandee via de Merlijngroep.

Een (sociaal) veilige omgeving is belangrijk, waardoor het geaccepteerd wordt dat je mag aangeven wat je niet prettig vindt. Het gaat niet altijd om bewust pest-, intimidatie- of seksueel overschrijdend gedrag. Het gaat om de ervaring van de betrokken medewerker. Wat voor de één normaal gedrag is, is voor de ander ongewenst.

Eén van de taken van de vertrouwenspersoon is de eerste opvang, ondersteuning, begeleiding en nazorg van medewerkers, die te maken hebben met ongewenste omgangsvormen of met integriteitsschendingen. Daarnaast is de vertrouwenspersoon betrokken bij het geven van voorlichting aan medewerkers en leidinggevenden en kunnen zij gevraagd en ongevraagd advies geven aan het management als het gaat om het creëren van een veilige werkomgeving.

In dit jaarverslag wordt een overzicht gegeven van de meldingen bij de externe vertrouwenspersoon in 2025.

Meldingen Natuur en Milieufederatie Zeeland.
Er zijn in 2025 geen meldingen van ongewenst gedrag geweest.

Bij vragen over dit jaarverslag of over ongewenst gedrag op de werkvloer kun je terecht bij Elma Sandee (info@hetmediationkantoor.com)

		31 december 2025		31 december 2024	
		€	€	€	€
ACTIVA					
Vaste activa					
Materiële vaste activa	(1)		16.591		13.013
Vlottende activa					
Vorderingen					
Handelsdebiteuren	(2)	81.803		147.035	
Overige vorderingen		19.519		36.333	
Overlopende activa		26.857		14.711	
		128.179		198.079	
Liquide middelen	(3)		422.598		258.221
Totaal		567.368		469.313	

		31 december 2025		31 december 2024	
		€	€	€	€
PASSIVA					
Reserves en fondsen					
Fondsen	(5)				
Reserves en fondsen			239.440		200.665
Voorzieningen	(6)		25.468		21.186
Kortlopende schulden					
Schulden aan leveranciers en handelskredieten	(7)	15.679		8.997	
Belastingen en premies sociale verzekeringen		78.387		43.941	
Overige schulden		116.801		97.932	
Overlopende passiva		91.593		96.592	
		302.460		247.462	
Totaal		567.368		469.313	

Staat van baten en lasten 2025

	Realisatie 2025 €	Begroting 2025 €	Realisatie 2024 €
BATEN (7)			
Baten van particulieren	24.559	23.700	20.894
Baten van bedrijven	111.395	74.200	75.539
Baten van subsidies van overheden	533.645	523.935	516.147
Baten van verbonden organisaties zonder winststreven	232.323	168.900	209.500
Baten van andere organisaties zonder winststreven	244.273	235.120	197.956
Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten	12.150	-	-
Overige baten	3.622	94.145	-
Som van de baten	1.161.967	1.120.000	1.020.036
LASTEN (8)			
Besteed aan doelstellingen			
Transities via milieu & economie			
Uitvoeringskosten projecten	632.121	448.000	553.811
Transities via natuur & economie			
Uitvoeringskosten projecten	474.183	672.000	537.443
Besteed aan doelstellingen	1.106.304	1.120.000	1.091.254
Kosten beheer en administratie*	-	-	-
Wervingskosten	16.888	-	-
Totaal besteed aan de doelstellingen	1.123.192	1.120.000	1.091.254
Saldo van baten en lasten			
Overschot (+) / tekort (-)	38.775	-	-71.218
Resultaatbestemming			
- toevoeging / onttrekking bestemmingsfonds Challenge 2050	-11.561	-	-18.802
- toevoeging / onttrekking bestemmingsfonds Conflict Transformation	-	-	-
- toevoeging / onttrekking bestemmingsfonds Egalisatiereserve	8.994	-	-13.316
- toevoeging / onttrekking continuïteitsreserve	41.342	-	-39.100
	38.775	-	-71.218

*) De provinciale milieufederaties hanteren voor het inzichtelijk maken van de kosten een uniforme systematiek die gebaseerd is op de aanbeveling Toepassing van Richtlijn 650 voor Kosten Beheer en Administratie van de Vereniging Fondsenwervende instellingen (VFI). De kosten voor beheer en administratie worden inzichtelijk gemaakt in de bijlage Toelichting Lastenverdeling, maar worden in de staat van baten en lasten volledig toege-rekend aan de doelstellingen.

Lastenverdeling per doelstelling

	Fondsen werving	Milieu & Economie	Natuur & Economie	Beheer en administratie	Totaal 2025	Begroot 2025	Totaal 2024
Personeelskosten	5.767	262.954	197.254	318.260	784.234	782.200	743.620
Afschrijvingen	0	0	0	4.554	4.554	7.500	6.755
Huisvestingskosten	285	13.017	9.765	15.755	38.822	26.000	37.368
Kosten publiciteit	3.454	19.575	14.684	20.667	58.380	55.700	37.614
Kantoorkosten	172	7.862	5.898	9.516	23.449	32.500	26.489
Algemene kosten	450	20.500	15.378	24.812	61.140	70.100	85.786
Directe materiaalkosten	1.122	51.171	38.386	61.934	152.613	146.000	153.622
Subtotaal	11.251	375.080	281.364	455.497	1.123.192	1.120.000	1.091.254
Verdeling beheer en administratie	5.637	257.042	192.819	-455.497			0
Totaal kosten 2025	16.888	632.121	474.183	0	1.123.192	1.120.000	1.091.254
%-kosten toerekening 2025	1,5%	56,3%	42,2%				
Totaal uitvoeringskosten 2024	0	441.958	649.296				1.091.254
%-kosten toerekening 2024	0,0%	40,5%	59,5%				
direct productieve uren 2025							
fondsenwerving	89,3	0,0	0,0	0,0	89,3		
beheer en administratie	0,0	0,0	0,0	4.925,4	4.925,4		
projecten (incl. (niet declarabele acquisitie-uren)	0,0	4.069,5	3.052,7	0,0	7.122,2		
beleidsbeïnvloeding	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		
	89,3	4.069,5	3.052,7	4.925,4	12.136,9		
direct productieve uren 2024							
fondsenwerving	0,0	0,0	0,0	0,0			0,0
beheer en administratie	0,0	0,0	0,0	5.859,3			5.859,3
projecten (incl. (niet declarabele acquisitie-uren)	0,0	3.354,0	3.254,9	0,0			6.608,9
beleidsbeïnvloeding	0,0	0,0	0,0	0,0			0,0
	0,0	3.354,0	3.254,9	5.859,3			12.468,1

Kostentoerekening

De kosten worden aan de doelstellingen toegerekend op basis van de urenregistratie.

Kengetallen

- 1) % Kosten uit eigen fondsenwerving ten opzichte van baten uit eigen fondsenwerving bedraagt 1,5% (2024: 0,0%).
De CBF-richtlijnen geven een norm aan van maximaal 25%.
- 2) % Besteed aan doelstellingen ten opzichte van totale lasten (voor verdeling Beheer & Administratie) bedraagt 58,4% (2024: 52,7%).
De interne norm die hiervoor is vastgesteld bedraagt 60%.
- 3) % Kosten Beheer & Administratie (voor verdeling) ten opzichte van de totale kosten bedraagt 40,6% (2024: 47,3%).
De interne norm die hiervoor is vastgesteld bedraagt 40%.

Kasstroomoverzicht

KASSTROOMOVERZICHT OVER 2025

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode.

	2025	
	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Bedrijfsresultaat		38.626
Aanpassing voor:		
Afschrijvingen	4.554	
Mutatie voorzieningen	4.282	
		8.836
		47.462
Aanpassing voor:		
Veranderingen in het werkkapitaal:		
Mutatie vorderingen	69.900	
Mutatie crediteuren	6.682	
Mutatie vorderingen	34.446	
Mutatie van kortlopende schulden	18.869	
Mutatie overlopende passiva	-4.999	
		124.898
Kasstroom uit bedrijfsoperaties		172.360
Rentebaten	149	
Kasstroom uit operationele activiteiten		172.509
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings in materiële vaste activa	-8.132	
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		-
Mutatie geldmiddelen		164.377

Grondslagen voor financiële verslaggeving

Algemene grondslagen

De jaarrekening is opgesteld volgens de bepalingen van RJ 650 'Fondsenwervende instellingen'. De grondslagen zijn ten opzichte van vorig jaar niet gewijzigd.

Algemene grondslagen voor waardering activa en passiva

De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten, tenzij anders vermeld.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op verkrijgingsprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs, rekening houdend met een eventuele restwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikneming.

Vorderingen

De vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de vereniging. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Eigen vermogen

De continuïteitsreserve dient als buffer om de continuïteit te waarborgen in het geval dat ZMf zich geconfronteerd weet met een onvoorziene terugval van inkomsten of stijging van uitgaven.

Voorzieningen

De voorziening loopbaanbudget betreft de verplichting uit hoofde van de CAO Sociaal Werk. Met ingang van 1 juli 2015 bouwen medewerkers een loopbaanbudget op ter hoogte van 1,5% van het bruto jaarsalaris inclusief vakantietoeslag en eindejaarsuitkering.

Het opgebouwde budget dient door de medewerker binnen 60 maanden te worden aangewend voor het bevorderen van duurzame inzetbaarheid. De voorziening wordt gevormd voor het tot en met balansdatum opgebouwde, nog niet bestede budget.

Mutaties in de voorziening, bestaande uit de jaarlijkse dotatie en de onttrekkingen, worden verwerkt onder de post overige voorzieningen in de balans en via de personeelskosten in de staat van baten en lasten.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Dit is meestal de nominale waarde.

Grondslagen voor baten en lasten

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de opbrengstwaarde van de geleverde prestaties en verrichte diensten enerzijds, en anderzijds de lasten en andere lasten van het jaar, gewaardeerd tegen historische kostprijzen.

Projectsubsidies

Projectsubsidies worden als bate in de staat van baten en lasten verwerkt in het jaar waarin de daarmee samenhangende gesubsidieerde kosten worden gerealiseerd.

Lasten algemeen

De personeelskosten en andere kosten worden toegerekend aan de bestedingen in het kader van de doelstelling, de kosten van werving van baten aan de beheerkosten.

Bestedingen doelstellingen

De bestedingen in het kader van de doelstellingen worden verantwoord in het jaar dat zij zijn toegezegd of, voor zover dit niet bij toezegging het geval is, in het jaar dat de omvang van de verplichting betrouwbaar kan worden vastgesteld. Voorwaardelijke verplichtingen worden verantwoord in het jaar waarin vast komt te staan dat aan de voorwaarden zal worden voldaan.

Personeelskosten

ZMf heeft voor haar medewerkers een toegezegd pensioenregeling. Hiervoor in aanmerkingen komende medewerkers hebben op de pensioengerechtigde leeftijd recht op een pensioen dat is gebaseerd op het gemiddeld verdiende loon berekend over de jaren dat de werknemer pensioen heeft opgebouwd bij pensioenverzekeraar AEGON levensverzekering N.V. De verplichtingen, welke voortvloeien uit deze rechten van haar personeel, zijn ondergebracht bij AEGON levensverzekering N.V. ZMf betaalt hiervoor premies, waarvan de helft door de werkgever betaald worden en de helft door de werknemers. ZMf heeft geen verplichtingen tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij de pensioenverzekeraar, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. ZMf heeft daarom alleen de verschuldigde premie tot en met het einde van het boekjaar in de jaarrekening verantwoord.

Afschrijvingen

Materiële vaste activa worden vanaf het moment van gereedheid voor ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief.

Algemene grondslagen voor het opstellen van het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld op basis van de indirecte methode. Kasstromen in buitenlandse valuta zijn herleid naar euro's met gebruikmaking van de gewogen gemiddelde omrekeningskoersen voor de betreffende periodes.

Toelichting op de balans per 31 december 2025

ACTIVA

VASTE ACTIVA

	31-12-2025	31-12-2024
I. Materiële vaste activa	€	€
Andere vaste bedrijfsmiddelen	16.591	13.013
		Inventaris
		€
Stand per 1 januari		
Aanschaffingswaarde		56.681
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen		-43.668
		13.013
Mutaties		
Investerings		8.132
Afschrijvingen		-4.554
		3.578
Stand per 31 december		
Aanschaffingswaarde		64.813
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen		-48.222
		16.591

Afschrijvingspercentages

	%
Inventaris	20
De afschrijvingen van de materiële vaste activa zijn onder de post 'Afschrijvingen activa' in de winst-en-verliesrekening verantwoord.	materiële vaste

2. Vorderingen

	31-12-2025	31-12-2024
Handelsdebiteuren	€	€
Debiteuren	81.803	147.035
Overige vorderingen		
Nog te ontvangen projectbijdrage NMF	7.585	29.728
Nog te ontvangen overige projectbijdrage	11.934	10.140
Voorziening oninbare vorderingen	-	-3.535
	19.519	36.333

Over de vorderingen wordt geen rente berekend.

Overlopende activa

Vooruitbetaalde bedragen	21.533	14.711
Vooruitbetaalde bedragen	1.284	-
Nog te ontvangen bedragen	193	-
Nog te factureren bedragen	3.847	-
	26.857	14.711

Noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid worden in mindering gebracht. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

3. Liquide middelen

ASN Bank nr. NL43 ASNB 0845 3622 75	112.886	161.662
Triodos Bank nr. NL91 TRIO 0391 0627 27	308.692	96.558
Tussenrekening	1.020	-
Mollie Kas	-	1

PASSIVA**4. EIGEN VERMOGEN**

422.598	258.221
---------	---------

5. Reserves en fondsen

	31-12-2025	31-12-2024
	€	€
Continuïteitsreserve	230.446	189.104
Bestemmingsfonds St. Education Permanente Zeeland	-	11.561
Bestemmingsfonds Egalisatiereserve	8.994	-
	239.440	200.665

Continuïteitsreserve

Stand per 1 januari	189.104	231.354
	189.104	231.354
Resultaatbestemming	41.342	-42.250
Stand per 31 december	230.446	189.104

ZMf streeft naar het aanhouden van een zo beperkt mogelijk reserve, gewenst is de continuïteitsreserve niet hoger te laten uitkomen dan 250.000 euro. Daarnaast heeft ZMf op basis van risicomanagement zich ook tot doel gesteld om een wenselijke minimale continuïteitsreserve te hanteren. De omvang van de minimale reserve wordt bepaald naar aanleiding van een jaarlijks op te stellen meerjarenbegroting. Uitgangspunt is dat eventuele exploitatietekorten in de komende 3 jaren kunnen worden gedekt.

Bestemmingsfonds St. Education Permanente Zeeland

Stand per 1 januari	11.561	30.363
Besteed aan de doelstelling	-11.561	-18.802
Stand per 31 december	-	11.561

In 2022 heeft de vereniging een donatie ontvangen van € 125.000 van Stichting Buitencentrum F.C.J.Z..

Het geschonken bedrag wordt besteed aan 'Challenge 2050', een project dat jongeren wilt aanzetten tot initiatieven die bijdragen aan een vitaal en duurzaam Zeeland. Derhalve zijn deze bedragen door het bestuur aangemerkt als bestemmingsfonds. Eind 2025 zijn deze gelden volledig besteed.

Bestemmingsfonds Egalisatiereserve

Stand per 1 januari	-	13.316
Resultaatbestemming	8.994	-13.316
Stand per 31 december	8.994	-

Volgens het Algemeen subsidiebesluit Zeeland 2023, (§ 2.5 Egalisatiereserve, artikel 2.5.1.) is het toegestaan om het saldo tussen de vastgestelde provinciale subsidie en de daadwerkelijke kosten van gesubsidieerde activiteiten toe te voegen aan de reserves. De totale omvang van de egalisatiereserve mag nooit meer dan 10% van de laatst verstrekte subsidie bedragen. In 2025 heeft het bestuur besloten € 8.994 toe te voegen aan deze reserve.

6. VOORZIENINGEN

	31-12-2025	31-12-2024
Overige voorzieningen	€	€
Stand 1 januari	21.186	18.996
Toename van voorziening	8.116	8.666
Vrijval en besteding van voorziening	-3.834	-6.476
Stand 31 december	<u>25.468</u>	<u>21.186</u>

Per 1 juli 2015 bouwt iedere medewerker volgens de CAO Sociaal Werk een loopbaanbudget op van 1,5% over het brutosalaris vermeerderd met vakantietoeslag en de eindejaarsuitkering. Dit bedrag moet betrokkene binnen 60 maanden besteden voor het bevorderen van zijn/ haar duurzame inzetbaarheid. Het totaal opgebouwde budget tot en met december alsmede de onttrekking hiervan zijn verantwoord onder de post 'Overige voorzieningen'

7. KORTLOPENDE SCHULDEN

Schulden aan leveranciers en handelskredieten

Crediteuren	<u>15.679</u>	<u>8.997</u>
-------------	---------------	--------------

Belastingen en premies sociale verzekeringen

Omzetbelasting	36.462	21.822
Loonheffing	41.925	22.119
	<u>78.387</u>	<u>43.941</u>

Nog te besteden projectgelden

Nog te besteden projectgelden	<u>116.801</u>	<u>97.932</u>
-------------------------------	----------------	---------------

Overlopende passiva

Vakantiegeld	26.277	23.988
Vakantiedagen	39.375	36.063
Nog te betalen projectkosten	3.666	14.104
Nog te betalen overige kosten	22.275	22.437
	<u>91.593</u>	<u>96.592</u>

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Betaling ter verkrijging van (gebruiks)rechten

Huurverplichting

Door de vereniging is een meerjarige financiële verplichting aangegaan ter zake van huur van de bedrijfsruimte.

De huur bedroeg in 2025 € 25.299. De huurverplichting loopt tot en met 31 december 2031. De huur wordt in 10 jaarlijkse stappen met € 649 verhoogd.

Met de verhuurder is tevens overeengekomen dat de vereniging een lager huurtarief betaalt dan gebruikelijk is, dit verschil zal jaarlijks worden omgezet in een gift.

Toelichting op de staat van baten en lasten

	Saldo 2025	Budget 2025	Saldo 2024
	€	€	€
8. Baten van particulieren			
Contributies leden	21.219	23.200	20.804
Donaties en giften	3.340	500	90
	<u>24.559</u>	<u>23.700</u>	<u>20.894</u>
9. Baten van bedrijven			
Contributies lidorganisaties	1.521	2.200	1.871
Zeeuwse Zichtlijnen	-	-	3.498
Plan Boom uitdeelactie	60.151	52.000	70.170
Natuurinclusieve data kabel Stedin	49.723	20.000	-
	<u>111.395</u>	<u>74.200</u>	<u>75.539</u>
10. Baten van loterijorganisaties			
Nationale Postcode loterij	<u>137.231</u>	<u>118.000</u>	<u>118.000</u>
11. Baten van subsidies van overheden			
IKS Provincie Zeeland	432.000	418.300	402.216
Energieservicepunt Zeeland	-	-	30.000
Zeeuwse Zichtlijnen	-	-	2.133
Offshore for Sure	53.026	35.750	24.733
Klimaatadaptatie Zeeland	43.961	39.250	47.310
Strokenteelt - Gewasdiversificatie	4.658	30.635	9.755
	<u>533.645</u>	<u>523.935</u>	<u>516.147</u>
12. Baten van verbonden organisaties zonder winststreven			
Natuur- en milieufederaties	<u>95.092</u>	<u>50.900</u>	<u>91.500</u>
13. Baten van overige organisaties zonder winststreven			
Coalitie Delta Natuurlijk	62.120	65.520	60.135
Analyse Ruimtelijke Plannen	44.035	45.000	50.446
Stichting ZB Bibliotheek van Zeeland	12.680	12.500	12.679
Plan Boom uitdeelactie	60.171	65.000	56.750
Zeeuwse Zichtlijnen	-	-	5.546
Grenspark Groot Saeftinghe	10.537	10.200	10.537
Landschapselementen in Zeeland	-	-	1.863
Energieservicepunt Zeeland	30.000	30.000	-
Overige baten en bijdrage	24.730	6.900	-
	<u>244.273</u>	<u>235.120</u>	<u>197.956</u>
14. Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten			
Conflict Transformation	12.150	-	-
Overige	3.622	94.145	-
	<u>15.772</u>	<u>94.145</u>	<u>-</u>
15. Doelstellingen			
Besteed aan de doelstellingen	<u>152.613</u>	<u>146.000</u>	<u>153.622</u>

Baten

De provinciale subsidie is tot en met 2024 goedgekeurd en vastgesteld.

16. Personeelskosten

Lonen en salarissen	551.021	553.950	525.860
Sociale lasten	86.823	88.000	86.254
Pensioenlasten	69.891	58.000	63.679
Overige personeelskosten	76.499	82.250	67.827
	<u>784.234</u>	<u>782.200</u>	<u>743.620</u>

Lonen en salarissen

Brutolonen	510.429	517.500	493.232
Mutatie vakantiedagenverplichting	3.311	-	-2.548
Mutatie vakantiegeldverplichting	37.281	36.450	35.956
Ontvangen subsidies	-	-	-780
	<u>551.021</u>	<u>553.950</u>	<u>525.860</u>

Sociale lasten

Sociale lasten	<u>86.823</u>	<u>88.000</u>	<u>86.254</u>
----------------	---------------	---------------	---------------

Pensioenlasten

Pensioenlasten	<u>69.891</u>	<u>58.000</u>	<u>63.679</u>
----------------	---------------	---------------	---------------

Overige personeelskosten

Reis- en verblijfkosten	15.821	10.000	12.523
Scholingskosten	8.719	10.000	7.987
Uitkering ziekengeld	-	-	-71
Ziekengeldverzekering	42.194	50.500	43.334
Arbo-diensten en personeelsadvies	1.614	2.750	2.670
Overige personeelskosten	8.151	9.000	1.384
	<u>76.499</u>	<u>82.250</u>	<u>67.827</u>

Afschrijvingen**Afschrijvingen materiële vaste activa**

Inventaris	<u>4.554</u>	<u>7.500</u>	<u>6.755</u>
	<u>4.554</u>	<u>7.500</u>	<u>6.755</u>

Overige bedrijfskosten

Saldo 2025	Budget 2025	Saldo 2024
---------------	----------------	---------------

17. Huisvestingskosten

Huur onroerende zaak	<u>€ 38.822</u>	<u>€ 26.000</u>	<u>€ 37.368</u>
----------------------	-----------------	-----------------	-----------------

18. Kosten publiciteit / Wantij

Druk/fotokosten Wantij	22.653	18.200	12.705
Communicatiekosten	2.530	5.000	7.202
Inzet externe adviseur	29.743	27.500	17.707
Wervingskosten	3.454	5.000	-
	<u>58.380</u>	<u>55.700</u>	<u>37.614</u>

19. Kantoorkosten

Kantoorbenodigheden	670	2.100	476
Computerkosten	12.631	13.000	10.430
Telefoon	2.952	3.900	4.535
Porti	330	2.100	2.509
Contributies en abonnementen	4.577	7.800	5.269
Kopieerkosten	478	1.000	722
Kosten CBF-keurmerk	1.811	2.600	2.548
	<u>23.449</u>	<u>32.500</u>	<u>26.489</u>

20. Algemene kosten

Kosten bestuur en ALV	3.078	4.200	3.030
Accountantskosten	18.295	20.200	17.500
(salaris) administratie	25.780	24.000	27.528
Advieskosten	6.779	8.000	27.291
Juridische kosten	-	7.500	123
Representatiekosten	3.996	2.500	2.437
Verzekeringen	1.541	2.200	2.427
Afschrijving oninbare vorderingen	302	-	9.060

Overige algemene kosten	1.518	1.000	527
	<u>61.289</u>	<u>69.600</u>	<u>89.923</u>
Financiële baten en lasten			
21. Rentebaten en soortgelijke opbrengsten			
Rente spaarrekening	<u>1.224</u>	<u>-</u>	<u>1.741</u>
22. Rentelasten en soortgelijke kosten			
Rente bank	<u>-1.075</u>	<u>-500</u>	<u>-754</u>

Toelichting bezoldiging directie

Bezoldiging directie

Naam	I.P.J. von Harras
Functie	Directeur

Dienstverband

Aard (looptijd)	onbepaald
uren	36
parttime percentage	100
periode	1/1-31/12

Bezoldiging (EUR)

Jaarinkomen	
bruto loon/salaris	94.540
vakantiegeld	7.306
vaste eindejaarsuitkering	8.186
*jubileumuitkering/uitbetaling	
niet opgenomen vakantiedagen	
Totaal	110.031
Belaste vergoedingen/bijtellingsen	-
Pensioenlasten (wg deel)	17.368
Pensioencompensatie	-
Overige beloningen op termijn	-
Uitkeringen beëindiging dienstverband	-
Totaal bezoldiging 2025	127.399
Totaal bezoldiging 2024	123.110

Het jaarinkomen van de individuele directieleden (in loondienst) blijft binnen het maximum van € 129.292 volgens de Regeling beloning directeuren van goededoelenorganisaties. Ook het jaarinkomen, de belaste vergoedingen/bijtellingsen, de pensioenlasten en de overige beloningen op termijn samen, blijven binnen het in de regeling opgenomen maximum van € 129.292 per jaar. Voor een toelichting op het beleid en de uitgangspunten voor de directiebezoldiging verwijzen we naar het bestuursverslag.

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur van Vereniging Zeeuwse Milieufederatie

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2025

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2025 van Vereniging Zeeuwse milieufederatie te Middelburg gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Vereniging Zeeuwse Milieufederatie op 31 december 2025 en van het resultaat over 2025 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende instellingen.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2025;
2. de winst- en verliesrekening over 2025; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Controleprotocol WNT 2025 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Vereniging Zeeuwse Milieufederatie zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder:

- Verslag van activiteiten
- Meerjarenstrategie
- Het Tijdloos Kompas van ZMF
- Thema's Duurzaamheid, Deltawateren, Groene ruimte, Algemene prestatie afspraken
- Bestuursverslag

in overeenstemming met RJ650.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2025 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5 lid 1 sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende instellingen.

In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderneming in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vereniging te liquideren of de organisatieactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

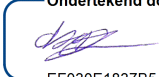
Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Controleprotocol WNT 2025, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan het bestuur dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met de met het bestuur over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen

Middelburg, 8 juni 2026

Ondertekend door:

EF030E1837B5416...

D. Janse AA
Partner Accountants

Tot slot

Meer impact dankzij de Postcode Loterij

Foto: blije gezichten bij de bekendmaking dat de Postcode Loterij onze meerjarige bijdrage heeft verhoogd

De Natuur en Milieufederaties mogen al meer dan 25 jaar rekenen op de steun van de Postcode Loterij. De meerjarige bijdrage is nu ook nog eens verhoogd naar 2,5 miljoen! Hiermee kunnen wij samen met de ruim 1.300 lokale initiatieven nog meer werk verzetten voor mooie en duurzame provincies. De impact die we hiermee realiseren, was niet mogelijk geweest zonder deze hulp. Wij zijn de Postcode Loterij en alle deelnemers dan ook heel dankbaar voor hun bijdrage.

Annie van de Pas, directeur van de Natuur en Milieufederaties: “De bijdrage van de Loterij is een vast fundament voor de realisatie van vele mooie lokale projecten in de 12 provincies en zorgt ook voor een belangrijke impuls voor landelijke projecten zoals ‘Boer en Buur met Natuur’ en ‘Energietuinen’. Het is immens goed nieuws dat we nu met de extra bijdrage nog meer impact kunnen maken in Nederland. Deelnemers van de Postcode Loterij: bedankt!”

Extra schenkingen

Naast de meerjarige bijdrage kunnen we een beroep doen op een extra schenking van de loterij voor bijzondere projecten, zodat we belangrijke stappen kunnen maken richting een klimaatbestendige, natuurinclusieve en circulaire samenleving. De projecten Natuurkracht en Energietuinen zijn hier voorbeelden van. Projecten die we zonder deze extra bijdrage niet hadden kunnen uitvoeren. Een nieuwer project dat we konden starten met hulp van de loterij is Boer&Buur met Natuur. In iedere provincie ondersteunen we twee coalities, die groene boeren en actieve burens bij elkaar brengen. Door dit netwerk krachtig bij te staan, werken we aan meer biodiversiteit, een beter klimaat, circulair grondstofgebruik en gezonde & diervriendelijke voeding. Oftewel: een toekomstbestendige landbouw.

“Verandering begint vaak in de regio. De Natuur en Milieufederaties laten zien hoe je met lokale kennis, betrokken inwoners en sterke coalities grote stappen kunt zetten voor natuur, klimaat en leefomgeving. Als Postcode Loterij zijn we trots dat we dit belangrijke werk, dankzij onze deelnemers, kunnen ondersteunen.”

– Marieke Rodenhuis, Hoofd Goede Doelen van de Postcode Loterij

Organisatie

ZMf werkt, samen met haar achterban, aan een schoon milieu, een rijke natuur en een mooi landschap in Zeeland. ZMf staat midden in de samenleving en werkt ook aan de Zeeuwse economie, met als uitgangspunt natuur en milieu. Dit levert verrassende groene verbindingen en resultaten op.

Achterban

Onze achterban bestaat uit ruim zeshonderd individuele leden en 26 regionale en in de regio Zeeland actieve landelijke natuur- en milieuorganisaties.

ZMf is een onderdeel van een brede natuur- en milieubeweging in Nederland, waarbij zo'n duizend vrijwilligersorganisaties zijn aangesloten. Bij deze verenigingen zijn in totaal circa 50.000 leden en donateurs aangesloten.

Lid worden?!

Wil je helpen om te werken aan een mooi en duurzaam Zeeland? Dat kan! Word lid van ZMf en steun ons belangrijke werk. Kijk voor meer informatie op www.zmf.nl onder Steun ZMf.

Op de hoogte blijven?

Via onze website kun je je abonneren op de digitale nieuwsbrief. Zo blijf je maandelijks op de hoogte van de ontwikkelingen, nieuws en projecten van ZMf. Meld je aan op onze website.

"Dankzij de deelnemers van de Postcode Loterij kunnen wij de Natuur en Milieufederaties ondersteunen met flexibele, lange termijn financiering. Zij spelen een sleutelrol in het versnellen van de duurzame transitie - van het beschermen van biodiversiteit tot het stimuleren van een circulaire economie. Door hen de ruimte te geven om in te spelen op wat lokaal nodig is, dragen we samen bij aan een groenere en leefbare toekomst voor iedereen."

Jonne Arnoldussen
Managing Director, Nationale Postcode Loterij

